



LAISKA LIETUVIAMS

ŠIAME NUMERYJE:

Tautinių švenčių prasmė

Medikai ir religija

Sventųjų širdies švelnumas

Vaiko draugai ir jų įtakos

Kada krikštyti vaiką?

1963

VASARIS / FEBRUARY / XIV / NO. 2

TURINYS

ŠVENTUJŲ ŠIRDIES ŠVELNUMAS —	
A. Grauslys	38
TAUTINIŲ ŠVENČIŲ PRASMĖ —	
B. Auginas	45
KUNIGAS KARO SŪKURY (IX) —	
B. Krištanavičius, S. J.	49
MEDIKAI IR RELIGIJA —	
dr. J. Prunskis	58
VAIKO DRAUGAI IR JŲ ITAKOS —	
P. Maldeikis	61
SEIMOS UZDAVINIAI —	
J. Miškinis	67
KADA KRIKSTYTI VAIKĄ? —	
J. Vaišnys, S. J.	69
IŠ FILMŲ PASAULIO —	
Alė Rūta	71



LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Redaktorius — Juozas Vaišnys, S. J.

Viceredaktorius — Kęstutis Trimakas, S. J.

Administracija — Petras Kleinotas, S. J.

Meninė priežiūra — Algirdas Kurauskas

Fotografija — Algimantas Kezys, S. J.

Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Connecticut.

Redakcijos ir Administracijos adresas:
2345 W. 56th Street, Chicago 36, Illinois.
Tel. REpublic 7-8400.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 W. 56th Street, Chicago 36, Illinois, Tel. REpublic 7-8400. Yearly subscription three dollars. Single copy 30 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

“Laiškų Lietuviams” iliustracijas redakcijos leidimo naudoti draudžiam



1963 VASARIS

(FEBRUARY)

VOL. XIV, NO. 2

LAISKAI LIETUVIAMS

RELIGINĖS IR TAUTINĖS KULTŪROS ŽURNALAS

VISU LIETUVIŲ BENDROJI TĖVYNĖ YRA LIETUVA,
NEŽIŪRINT, KAS KUR GIMĖ AR GYVENA.
LIETUVA VISŲ PIRMA YRA NE ŽEMĖ BALTIJOS PAJŪRYJE,
O MES PATYS, VISI LIETUVIAI...
TODĖL, PALIKDAMI LIETUVOS KRAŠTĄ, DAR NEPALIKOME LIETUVOS.
MUMYSE TAUTA YRA ĮSIKŪNIJUSI,
IR TODĖL KUR ESAME, TEN YRA IR LIETUVA.
KOKS GILUS BEBŪTŲ PALIKTOJO KRAŠTO ILGESYS,
NETEISINGA JI PERGYVENTI LYG PAČIOS LIETUVOS NETEKIMĄ.
KOL LIETUVĄ MYLIME, TOL JOJĖ MŪSŲ DVASIA IR LIEKA.
DVASINE PRASME LIETUVA YRA VISUR, KUR MES ESAME, —
TIEK PAT JOS KRAŠTE, TIEK PAT RUSIJOS PLOTUOSE,
TIEK PAT VISUOSE PASAULIO KAMPUOSE, KUR ATSIDŪRĖME.
VISUS LYGIAI TELKIA TA PATI DVASINĖ ERDVĖ,
KURIA ANKSČIAU PAVADINOME ISTORIJA.
NESAME LIETUVOS NETEKĘ, KOL PATYS NESAME JAI MIRĘ.
TIKRA PRASME PALIKTI LIETUVĄ — TAI JAI MIRTI NUTAUSTANT.

(J. Girnius. Tauta ir tautinė ištikimybė)





AIP sunkių nuodėmių ir ydų paprotys gimdo širdies kietumą, taip Dievo malonė ugdo širdies švelnumą. Kad bent kai kurios nuodėmės tikrai kietina širdį, galima pamatyti, pavyzdžiui, prisiminus šykštumą — kas myli pinigą, tas nemyli žmogaus. Todėl ir pasakymas "užkietėjimas nuodėmėse" reiškia ne tik ramų, be sąžinės priekaištų nuolatinį nuodėmės kartojimą, bet ir širdies nemeilingumą artimo atžvilgiu.

Tad kyla klausimas: kodėl sunkių nuodėmių paprotys kietina ir žiaurina širdį? Atsakymas aiškus: todėl, kad kiekviena nuodėmė yra savimeilės pasireiškimas, o jos paprotys — tai vis pasikartojęs savimeilės teigimas, t. y. nesiskaitymas su kitais; toks stovis neišvengiamai virsta beširdiškumu. Kas yra žiaurumas, jei ne šimtanuošimtinis egoizmas, egoizmas privestas iki galo!

Antra vertus, kaip pirmame šio straipsnio sakinyje buvo teigta, Dievo malonė švelnina širdį jau vien todėl, kad kiekvienas tos malonės įkvėptas ir sužadintas dorybės veiksmas yra įvykdytas savimeilės apvaržymo kaina, todėl jis yra altruistinis ir švelniasielis.

Kadangi šventieji ypatingai savyje persekiojo nuodėmę ir gyveno Dievo malone, tad aišku, kad jie buvo mažiausiai savimeilės pavergti ir labiausiai altruistiniai nusiteikę. Jie buvo švelniausios širdies žmonės. Neveltui ir "Šventųjų Karalienė" jai skirtoje litanijoje vadinama "Meilingąja Motina", neveltui paskutiniuoju metu Prancūzijoje skulptorė S. Sautet sukūrė "Notre - Dame de la Tendresse — Švelnumo Madonos" kūrinį.

ŠVENTŲJŲ ŠIRDIES ŠVELNUMAS

ALFONSAS GRAUSLYS

Šiame straipsnyje vaizduodami šventųjų širdies švelnumą, pirmiausia jį pavaizduosime šv. Bernardo iš Clairvaux (1091-1153), viduramžių šventojo, gyvenimu; paskui žvelgsime į Pranciškų Salezietį (1567-1622), renesanso laikų šventąjį; ir pagaliau sustosime prie kardinolo H. Newmano (1801-1890), naujųjų laikų kandidato į šventuosius.

Švelnūsis griežtumo vykdytojas

Šv. Bernardas iš Clairvaux, prancūzas, Bažnyčios daktaras, mistikas, garsus pamokslininkas, cistersų vienuolijos atnaujintojas — reformatorius ir tos griežtosios vienuolijos ideologas, turėjęs didelės įtakos viešajam Bažnyčios ir valstybės gyvenimui, nežiūrint savo principų didelio bekompromisio griežtumo, buvo įkūnytas širdies švelnumas. Dom Jean Leclercq, O.S.B. savo studijoje "Saint Bernard Mystique" tvirtina, kad pagrindinis to šventojo charakterio bruožas buvo jo kraštutinis švelnumas, kurio dėka žmonėms buvo malonu su juo gyventi. To švelnumo šaltinis buvęs tas, kad jo mokslas ir visa esybė buvo persunkta Dievo gerumu.

Kai kam šios straipsnio dalies įvardinimas gali atrodyti prieštaraujas, nes gali atrodyti, jog griežtumas yra nesutaikomas su švelnumu, o vis dėlto griežtumas ir švelnumas vienas kitam neprieštarauja, nes griežtumas nėra žiaurumas. Kas gyvenimą pažįsta ir stebi, žino, kad kartais koks nors gailėstingumas gali būti žiauresnis už didžiausią griežtumą, nes kaip, pavyzdžiui, mums atrodytų tas "gailėstingas" chirurgas, kurs žinodamas, kad operacija išgelbėtų žmogaus gyvybę, jos nedarytų, norėdamas parodyti ligoniui "širdies švelnumą" ir apsaugoti nuo skausmo!

Grįžtant prie šv. Bernardo gyvenimo faktų, įrodančių jo širdies švelnumą, reikia prisiminti, kad jo biografai ypatingai pabrėžia šventojo meilę motinai. Ši meilė yra didelis jo širdies švelnumo įrodymas, nes būti švelniam sveikimams yra daug lengviau negu saviems, nes svetimųjų ydos mažiau pastebimos, o jeigu ir pastebimos, tai mažiau įkyrėjusios, tad būti jiems švelniais reikia mažiau nusigalėjimo. Šventojo meilę saviesiems įrodo ir tai, kad jis, patsai atsivertęs, pirmiausia susirūpino savaisiais ir beveik visus savo skaitlingus giminaičius atvertė. Visa tai reikalauja didelės meilės švelnumo, nes retas kuris teįstengia būti pranašas savųjų tarpe.

Šv. Bernardas, tapęs vienuolyno abatu, pasižymėjo nepaprastu švelnumu saviems vienuoliams. Jis, anot Evangelijos Gerojo Ganytojo, "pažino savąsias" ganomas avis, pažino kiekvienos jų nuotaikas, sveikatos stovį, su viskuo skaitydamasis ir rūpindamasis, kad visiems Kristaus jungą padarytų saldesnį. Jis labai rūpinosi, kad nė vienas jų nebūtų kankinamas liūdesio ar varginamas slegiančių minčių. Jis negalėjo pakelti jų ašarų, visiems pavaduodamas tėvą ir artimuosius. O tų vienuolių jo vienuolyne buvo septyni šimtai. Jis ramina ir tėvus, susirūpinusius dėl sūnaus, įstojusio vienuolynan. Savo laiške jiems jis pasisako būsiąs jų sūnui "tėvu, motina, broliu ir seseria" ir "vingiuotą taką jis jam ištis bei nelygų kelią išlygins".

Kai popiežiaus liepiamas šventasis turėdavo išvykti iš vienuolyno įvairioms Bažnyčios pasiuntinybėms, jis be galo pasiilgdavo savo brolių, likusių vienuolyne. Laiškuose jis pareiškia jiems savo ilgesio skausmą. "Jums trūksta manęs vieno, o man trūksta jūsų visų... Man yra kančia gyventi be

jūsų". Jis pasisako norįs mirti jų tarpe, kad jų rankos užspaustų jo akis, kad jo kūnas ilsėtųsi šalia jų kūnų. Jų ilgėdamasis ir jiems rašydamas, jis verkia ir vaitoja...

Draugai, nustoję šventojo artimybės, negalėdavo nurimti. Jų pilni skausmo laišškai aiškiai byloja, kas jis buvo jiems. Panašiai jausdavo ir jis pats, kai draugai, pareigų verčiami, nuo jo nutoldavo. "Man atimta lazda, kuria remiasi mano silpnumas, man yra išplėsta akių šviesa, man nukirto dešinę ranką..." — taip jis rašo vienam iš jų. "Aš niekada nenutolstu toli nuo jūsų... Jūsų džiaugsmas — mano džiaugsmas", taip jis rašo kitiems. Draugui susirgus, "mes visi drauge su juo susirgome".

Padaręs, kad ir nesąmoningai, koki nemalonumą kitiems, jis labai kankinasi ir savo laiškuose už tai atsiprašo. Viename laiške jis pasisako verkiąs, puolęs prie užgautojo kelių, pasisako esąs pasirengęs už atgailą save plakti ir kitokias atgailas užsidėti, kad tik galėtų nusiraminti ir įsitikinti, kad užgautasis atleido.

O koks jo švelnumas priešams ar tiems, kurie, metę vienuolyną, nuėjo gyvenimo klystkeliais! Vienam buvusiam vienuoliui jis taip rašo: "Puolęs prie jūsų kojų, aš jas laikyčiau apkabinęs, prisiglausčiau prie jūsų kelių ir, puolęs ant kaklo, nenustočiau bučiuoti tos galvos, kuri man tiek brangi ir su kuria drauge tiek metų nešiau saldųjį Kristaus jungą. Aš verkčiau tiek, kiek galėčiau, aš jus prašyčiau, aš jus Viešpaties Jėzaus vardu maldaučiau nebūti priešu to kryžiaus, per kurį Jis jus atpirko". Dėl kito, metusio vienuolyną, jis taip dejuoja: "Aš verkiau ir dar verksiu, aš išgausiu iš savo vidaus gelmių baimingus dejavimus dėl to, kuris

man buvo mano antrasis aš". Tad visai nenuostabu, anot vieno biografo, kad šventasis tiek myli savo priešus, jog ir tie pradeda jį mylėti.

Bet ypač jo širdies jautrumas ir švelnumas pasireiškia visa savo galybe, mirus jo broliui Gerardui. Iš maždaug likusių 350 jo religinių konferencijų, beveik kasdien sakytų vienuoliams, jo brolio mirties proga pasakyta konferencija yra pati išpūdingiausia ir giliausia jausmo galybės atžvilgiu. Toje konferencijoje jis pasisako, kad jo nuiliūdusi širdis tos mirties buvo sunaikinta, nes toji mirtis, atimdama mirusįjį, vienu brutaliu smūgiu nužudė juodu abudu, nes jo brolis jam buvęs tartum dešinioji ranka, tartum akių šviesa, tartum jo paties širdis ir liežuvis, todėl jis pats mirė, o ne jo brolis, kuris užmigo Viešpatyje. Jis toliau pasisako, kad jo siela buvo taip sutapusi su mirusiojo siela, jog juodu buvo pasidarę viena, todėl tas pats kardas perkirto jų abiejų gyvenimą, kad vieną jo pusę apgyvendintų danguje, o kitą paliktų žemėje. "Man sakoma — neverk! Man išplėsti viduriai, ir sakoma — ne kentėk! Aš kenčiu, aš negaliu neken-tėti, nes nesu kietas akmuo ar metalas. Jaučiu skausmą ir negaliu nukreipti nuo jo dėmesio. Mano skausmas yra didelis, nes mano meilė yra didelė... Mano ašaros yra žmogiškos prigimties, o ne tikėjimo stokos ženklas... Jei aš verkiu dėl to smūgio, aš nekaltinu rankos, kuri tai padarė... Mano žodžiai pilni skausmo, bet ne murmėjimo... Su ašaromis baigiu šią kalbą, o Tu, Viešpatie, padaryk galą mano ašaroms ir nustatyk jų saiką".

Taip jautriai ir švelniai jautė tasai, kurs iš savęs ir iš kitų daug reikalavo, kurs reformavo pašlijusią cistersų vienuoliją ir jai grąžino pirmąją griežtąją drausmę.

Šv. Pranciškus Salezietis, prancūzas, Ženevos vyskupas, Bažnyčios daktaras, daugelio religinių raštų autorius, šv. Joanos de Chantal dvasios vadas, drauge su ja įkūręs Šv. Mergelės Marijos Aplankymo moterų vienuoliją, didelis apaštalas, gražinės dešimties tūkstančių kalvinistų į Katalikų Bažnyčią, savo įgimtu charakteriu buvęs aštrus ir nekantrus, ilgų pastangų ir kovų su savimi dėka pasidarė vienas švelniausių ir meilingiausių žmonių. Tokių nedaug randame pasaulyje. H. Federer, rašydamas apie šventojo patrauklų meilumą, tarp kitko taip rašo: "Pranciškus Salezietis — tai gerumas, draugiškumas, nuolaidumas, džiaugsmas ir švelnus sielos mandagumas... Pranciškus Salezietis — tai tartum šventasis nusišypsojimas".

W. Nigg, šveicarų protestantas, savo kūrinyje "Grosse Heilige" su didele simpatija vertindamas aštuonis žymiausius K. Bažnyčios šventuosius (ir vieną labai kilnų protestantą), apie šv. Pranciškų Salezietį taip rašo: "Jis spinduliuoja šilima, kuri žavi... jaučiama to žmogaus siela... Jo esybės meilumas buvo nepaprastas ir didesnis jis jau nebūtų galėjęs būti". W. Nigg gretina šventojo asmenybę su švelnia, lakia Haydno muzika. Kalbėdamas apie šventojo raštus, autorius toliau sako, kad "iš jo raštų kyla tasai maloniai kvepiąs aromatas, kuriuo negalima užtenkamai prisikvėpuoti". Čia, prisiminus šv. Pranciškaus Saleziečio raštus, reikia priminti, kad ir lietuvių kalbon yra išverstas svarbiausias jo veikalas "Filiotea", kuriame mokoma, kad giliu dvasiniu gyvenimu gali gyventi ne tik vienuoliai, bet ir pasauliečiai.

Širdies švelnumą šventasis ypač brangino kaip apaštalavimo priemonę. Yra

žinomas jo vaizdus posakis, kad vienu medaus lašu pagaunama daugiau musų negu visa acto statinė. Kitaip tariant, pykčiu, nekantrumu, per dideliu griežtumu neturėsi pasisekimo apaštalavime. Ir nors jis sako, kad yra klaida būti perdaug ir permažai nuolaidžiu, ir mums, žmonėms, sunku išlaikyti vidurį, tačiau toliau jis prideda, kad "jeigu aš nusikalsčiau, tai verčiau per dideliu švelnumu negu per dideliu griežtumu".

Norėdamas įnešti į religinį gyvenimą daugiau dvasinės šilimos, jis labai skatina pamaldumą į Švenč. Jėzaus Širdį. Jis norėjo, kad ne tik žmogaus protas būtų įtikintas religine tiesa, bet kad ir širdis palinktų į tą tiesą. O širdį juk sužavi švelnus tikinčiojo meilumas.

Šv. Pranciškaus Saleziečio švelnumas, kaip ir kiekvieno žmogaus švelnumas, turėjo ypač pasireikšti dviem pagrindinėm kryptim: susilaikant nuo išorinių pykčio prasiveržimų ir kantariai nukenčiant priešingybes, prieštaračius ir visa tai, kas mums nepatinka. Švelnumas turėjo reikštis ir ta visada vienoda, ramia bei giedria nuotaika, nepriklausoma nuo ūpo, sveikatos ir kitų veiksnių. Jis turėjo, anot Šv. Rašto, visiems viskuo pasidaryti, t. y. suprasti visus, nors jo dvasiai ir tolimus stovius bei nuotaikas, prie jų prisitaikyti, juos pakęsti ir iš visa to išgauti aukštesnes vertybes.

Susidurdamas su blogiu, jis negalėjo jo nevadinti blogiu. Kristaus mokslo verčiamas, jis turėjo ispėti pikta darančius ir tuo išpėjimu atlikti švelnumo dorybės pratybą. Pažindamas gyvenimą ir žmogų, jis žinojo, kad piktas išpėjimas tik sužadina atkaklumą, blogyje dar labiau žmogų sutvirtina, o švelnus išpėjimas yra tartum vanduo, kurs gesina ugnį. Ramus ir švelnus išpėjimo tonas reiškia, kad išpėjantis

tiki ir pasitiki išpėjime glūdinčią tiesą, todėl jam nereikia kelti balso. Tyliai pasakyta tiesa balsiau ir iškalbingiau kalba negu riksmas. Švelniame išpėjime išpėjantis save paslepia ir leidžia tik tiesai kalbėti. Tokiu būdu išvengiama to pamokymo pažeminimo, kurį taip nelengvai išpėtasis pakelia. Švelniame išpėjime glūdi tiek susivaldymo, t. y. dorybės dorybėje, kad galima tikėtis, jog išpėjamasis tos dorybės bus paliestas, nes tik dorybė ugdo dorybę.

Tad nenuostabu, kad, taip elgiantis, šventojo mestas tinklas pagavo daugybę žuvų.

Nesuprastojo švelnumas kančioje

Nėra abejonės, kad kardinolas J. H. Newman yra pats didžiausias mąstytojas Anglijos Katalikų Bažnyčios dvasiškioje. Iš anglikonų dvasiškių atsivertęs katalikybėn ir matydamas ne vieną neigiamybę Katalikų Bažnyčios narių bei dvasiškijos gyvenime, bet drauge degdamas meile Bažnyčiai, jis aukštosios Anglijos katalikų dvasiškijos nebuvo suprastas, visi jo geriausi užsimojimai buvo slopinami, įtarinėjami, dėl ko visas jo gyvenimas tapo kančia. Tačiau tame tamsiame kančios fone dar labiau suspindėjo jo kenčiančios širdies švelnumo šviesa.

Šio didžiojo vyro jautrumą ir švelnumą ypač susekame iš jo gausių dienoraščių bei laiškų. Koks buvo jo jautrumas, galima spręsti kad ir iš tokio atsitikimo. Jam esant dvylikos metų, kartą svečiuose sodininkas pasiūlė tėvui, broliui ir jam tris aprikosus. Tėvas leido jam pasirinkti, ir jis pasirinko patį didžiausią. Ši savo elgesį jis laikė labai negarbingu ir jo negalėjo pamiršti visą gyvenimą. Savo laiške draugui, kai po to įvykio jau buvo praėję ketu-

riasdešimt metų, jis pasisako, kad, tą savo pasieligimą prisiminęs, jis visada kenčia.

Didelį jautrumą rodo ir jo meilė muzikai. Jis pats smuikavo, prisipažindamas, kiek daug paguodos ir kartais begalinio džiaugsmo jam suteikdavo muzika. Jis pasisako, kad muzika žadino jo darbingumą ir kad niekada jis tiek daug nerašė, kaip tada, kai smuikuodavo. Jo jautrumą liudija ir viešumos vengimas, nes neramumas, kurį jam kiekvienas viešas pasirodymas sukeldavo, buvo nepakeliamas. Kviečiamas net didelėm bažnytinėm iškilmėm, pvz. būsimos Anglijos kardinolo Manningo vyskupo konsekracijai, Newman sutinka atvykti tik į pamaldas, bet ne į vaišes.

Ypatingą širdies jautrumą jis visą gyvenimą jautė dėl savo mylimos sesers ankstyvos mirties. Vienai poniai, kurios sesuo mirė, jis taip rašė: "Aš žinau, ką reiškia prarasti seserį. Aš ją praradau prieš 49 metus ir po tiek metų vis dar jaučiu skausmą. Ji taip šviečia mano atmintyje ir taip mano širdžiai brangi, kad tartum tik vakar tai buvo. Dažnai aš negaliu jos vardo be ašarų tarti".

Sukrečiančio jautrumo yra ta scena, kai jis, praslinkus daugeliui metų, niekeno neatpažintas, atvyksta į Littlemore miestelį, kur ilgų Bažnyčios tėvų studijų dėka prieina išvados, kad Katalikų Bažnyčia yra Kristaus įsteigtoji Bažnyčia ir kur jis atsivertė. Tenai ji prie kapinių vartų atsirėmusi ir verkianti atpažino žmonės. Jis pasisako negalėjęs susilaikyti nebučiavęs lovos, krosnies ir kitų to buto baldų, kur jis prieš atsivertimą gyveno, tiesos ieškojo, svyravo ir kur per maldą gavo tolimiesnio gyvenimo nurodymą.

Toksai jautrumas buvo nuostabiai puiki medžiaga išsiugdyti širdies švel-

numui. Pasitraukęs iš anglikonų, jis netampa tokiu, kurs viską ten peiktu ir nematytų nieko gero. Priešingai — jo širdies jautrumas mato ir ten gerąsias ypatybes, mato daug rimtų ir kilnių dvasiškių toje tikyboje. Jo širdies delikatumas kitatikių atžvilgiu neleidžia jam grubiai juos lenkti į katalikybę. Tokį perėjimą jis moka atsargiai brandinti ir kantriai laukti, kol juos jų pačių sąžinė palenks į tokį perėjimą. Jis gerbia kitų sąžinę ir jos įsitikinimą, nes ir jo paties jautrumo ir švelnumo šaltinis — tai didelė pagarba sąžinės balsui, įsiklausymas į jį ir jo klausymas.

Jo širdies jautrumas ir švelnumas negalėjo pamiršti tikrai puikių giliai religingų draugų anglikonų dvasiškioje. Kai po ilgo nesimatymo su vienu tokių draugų susitinka, pamato, kaip juodu išorinai yra pasikeitę, kaip juodu jau nesuranda bendros kalbos, kaip tarp jų dviejų minčių atsirado kažkoks svetimumas. Dėl to jį prislegia kažkoks skausmas. Nenuostabu, kad kartą vienam savo artimųjų jis yra sakęs: "Jūs negalėjote man parodyti didesnės meilės, kaip pasakyti, kad žmonės, kuriuos aš myliu, nėra manęs pamiršę". Kaip švelni toji jo nuotaika, kai, savo atsivertimu nustojęs daug draugų, jis prašo, kad Dievas, tasai gausus visų nuostolių Pakaitalas, jam atstotų tuos prarastus draugus, kurie nuolat stovi prieš jo akis.

Jo širdies jautrumas ir švelnumas labai rimtai žiūri į tikėjimo klausimus ir todėl jo religiniai raštai yra gilaus tyrinėjimo, ieškojimo, kančios ir ašarų vaisius. Jo garsi atsivertimo biografija "Apologia pro vita sua" — tai širdies išsakymas, kuris rašant buvo lydimas gausių ašarų. "Aš nematau, kad kurį nors klausimą būčiau išmąstęs ir parašęs be didelės kūno ir dvasios

kančios" — taip jis pasisako apie savo religinę kūrybą. Tad nenuostabu, kad vienam draugui paklausus, ar tam tikrą knygą užbaigus rašyti, jam tasai rašymas buvęs įdomus, jis atsakė, kad tai buvęs "pilnas skausmo išsilaisvinimas iš susijaudinimo".

Jo jautri ir švelni sąžinė iš savęs daug reikalavo, todėl jis sau priekaištavo: "Mano sąžinė nuolat skelbia, kad per mažai gera darau... Mane slegia toks jausmas, tartum visą savo ilgą gyvenimą nieko gero nebūčiau padaręs".

Šitokių nuolatinių širdies jautrumą ir pusiausvyrą išlaikyti jam nebuvo lengva, nes jis buvo aukštosios dvasiškios nesuprastas, įtarinėjamas, skundžiamas, o tačiau jo švelnumas dvelkė heroiskumu. Tasai heroiskumas — tai nusistatymas niekad savęs neteisinti ir neginti, nes jis sakė, kad jam esą "mėliau būti blogai suprastu negu ginčytis". Jis pakėlė visas skriaudas ir neteisynes, nes bijojo, kad gindamas save ir ginčydamasis, neužgautų kitų. Tikrai, tai heroiskas širdies švelnumas!

Tik Leonas XIII suprato Newmano didybę bei gilumą, pačioje jo gyvenimo pabaigoje pakeldamas jį kardinolu.

* * *

Iškėlus čia kai kurių šventųjų širdies švelnumo klausimą, galėjo kai kam beskaitant kilti abejonių ir priekaištų dėl tokio švelnumo trūkumo Bažnyčios istorijos eigoje. Galėjo čia kai kas prisiminti klaidatikių persekiojimą ir prievartą, tikėjimą platinant, ar šiaip įvairiopas netolerancijos pasireiškimus kitaip manančiųjų atžvilgiu. Tokių atskirų nemeilumo pasireiškimų galima rasti net kai kurių šventųjų gyvenime. Ką apie visa tai galvoti ir kaip tokius dalykus paaiškinti?

Norint tai išsiaiškinti, reikia sutikti, kad kai kurie Bažnyčios narių prievartos veiksmai kai kuriuose kraštuose įvairiais istorijos laikotarpiais šiandieniniu supratimu buvo nekrikščioniški. Nepamirškime, kad krikščionybės mokslo supratimas pilnėja, tobulėja ir, kas dar mums yra pagoniška, tik pamažu išryškėja amžių eigoje. Štai kodėl tik mūsų laikais pradedama pilnai suprasti, kad tik meilė įtikina, o prievarta vien verčia veidmainingai pasisakyti už tiesą ir tuo būdu, užsidėjus kaukę, niekinti pačią tiesą. Svarstant šiuos klausimus, reikia dar nepamiršti ir tai, kad anais laikais, kai Bažnyčia ir valstybė buvo labai glaudžiai susijungusios, Bažnyčios ir tikėjimo prieštai buvo drauge ir valstybės prieštai, todėl tokius priešus dažniausiai pati valstybė fiziniai persekiojo. Reikia dar atsiminti ir tai, kad Bažnyčios gyvenime gali būti elgesio bei taktikos klaidų ir net nusikaltimų, nes nuo tokių dalykų Dievas Bažnyčios nėra apdraudęs. Jeigu jau paties Kristaus akivaizdoje apaštalai reikalavo prievartos veiksmų Kristaus priešams, jei Viešpaties akivaizdoje Petras nukirto vienam Jį suimančių kareivių ausį, tai tuo labiau istorijos eigoje žmogiškasis pradai Bažnyčioje nekartą kompromitavo dieviškąjį pradą.

Bažnyčios istorijoje yra buvusių fanatikų ir netolerantų, kurie, išsiūrėję į tiesą ir jai deramą besąlyginę pagarbą, pamiršo pagarbą žmogui bei jo sąžinei ir jam priklausomą meilę. Buvo tokių, kurie labiau pasitikėjo jėga negu tiesos teisingumu ir įtikinamumu, todėl pasidarydavo žiaurūs. Bet dėl to žiaurumo negalima kaltinti tikėjimo, bet tik tikėjimo trūkumą. Čia trūksta to tikėjimo, kuris tiki ir pasitiki laikiniu ir galutiniu tiesos laimėjimu. Tai tiesai paremti nereikia prie-

vartos. Tiesa yra tasai auksas, kurs nereikalauja nei auksinimo, nei šlifavimo, nes jos grožis įtikinančiai spindi pačiu kukliu ir nuolankiu jos skelbimu.

Kalbant apie šventuosius, nereikia pamiršti, kad kai kada ir jie galėjo pasireikšti taip, kaip ir kiti to laikotarpio vaikai. Jeigu tie laikai buvo žiaurūs, negalėjo ir tie šventieji daugiau ar mažiau būti jų nepaliesti. Tačiau, apamai kalbant, jau nuo pirmųjų Bažnyčios amžių šventųjų skelbiamas šūkis buvo: "Nekęskite klaidų, mylėkite klystančius!" Galėjo pasitaikyti ir šventųjų gyvenime atskirų veiksmų, nesutaikomų su krikščioniška meile ir švelnumu, nes šventasis per klaidas ir netobulumus pamažu tobulėja; juk niekas nėra buvęs nuo pat vaikystės pilnas ir tobulas šventasis. Turėdami prieš akis aukštą kurios nors sunkiau pasiekiamos dorybės tikslą, pvz. kad ir nuolankumo išugdymą, šventieji vienuolių kūrėjai galėjo ir labai kietomis priemonėmis bei bandymais tokias dorybes ugdyti. Bet juk ir fizinei sveikatai išlaikyti kartais reikia karčių vaistų, sunkiai pakeliamų dietų ir skausmingų operacijų.

Tačiau, nežiūrint trūkumų ir netobulumų, šventieji buvo tikri krikščionybės dvasios ir širdies aristokratai. Tokios dvasinės kalnų viršūnės ir mus turėtų vilioti, kad jas pasiryžtume pasiekti.

Užbaigiant reikia dar įsidėmėti, kad jei nebandome nuolat išimastyti ir įsijausti į kitų arti mūsų esančių asmenų padėtį, neišvengiamai daromės kietaširdžiai ir žiaurūs. Čia galioja kieta aukso taisyklė: "Jei sąmoningai nesi-stengiamo būti švelnūs žmonėms, tai nesąmoningai daromės žiaurūs" (P. Lippert).



BALYS AUGINAS

DABARTINĖ MŪSŲ TAUTINIŲ ŠVENČIŲ PRASMĖ

Kiekvieną kartą, kai minime savo tautos didžiąsias šventes, istorines su-kaktis, buvusius nepriklausomo gyve-nimo kultūrinius laimėjimus bei mūsų valstybinio gyvenimo reikšmingus momentus, man prieš akis pasivaide-na išblaškytos šeimos tragiškas pa-veikslas. Regiu nejaukiam šaltam na-me vienišą motiną. Ašarotom akim ji žvelgia į tuščią, nebylę užustalę. Ten kadaise šypsodamasis sėdėdavo jos vyras, čiauškėdavo spindinčiom akim vaikai. Dabar ji vienai viena vientulė-lė kalbasi su sienoje kabančiais ap-dulkusiais šeimos atvaizdais... Jie pri-mena jai buvusią laimę, saulėtus gy-venimo metus, neišdraskytą šeimos židinį. Tai praeitis. Tai istorija. Tai vi-sa, kas jai yra likę... Prisiminimai...

Kažkas yra pasakęs, kad tik labai seni ir bepradedą vaikėti gyvena vien prisiminimais, o jauni, pajėgūs, ryž-tingi ir kovingi kuria dabartį ir drauge

istoriją... Bet ar ne dabartis, rytdienos šviesoje, išvirsta į negrižtamą praeitį? Ar ne iš praeities klaidų, iš blai-vaus praeities vertinimo yra kuriamas geresnis, tobulesnis ir šviesesnis ateit-ties rytas? Visiškai paneigti praeitį būtų neprotinga. Bet ir joje paskęsti, nematant šios dienos saulėtekių ir ūkanų, skriejančių dabarties įvykių, kurie jau savaime nepakartojamai įeina į praeities šešėlius, būtų taip pat netikslu. Taigi, visokios tautinės šven-tės, visokeriopi minėjimai vertintini, kaip pozityvi, prasminga ir logiška būtinybė.

Ir iš tiesų, argi visa mūsų tauta nė-ra toji nelaiminga, išblaškyta šeima, buvusias savo prasmingas ir laimin-gas gyvenimo valandas prisimenanti ant svetimos uolos?

Vieni mūsų gyvena, nors ir api-plėštuos, bet nuosavuos namuos, kiti — išsisklaidę po pasviečius, vienok brangių mūsų tautai įvykių ir dienų nepamiršta. Kur tik galime, spiečia-mės į būrį. O kas prievarta sulaiiko-mas — bent mintyse sugrįžta į savo buvusius namus po mėlynąją tėviškės dangaus skara, į garuojančias gyvy-bės želmaniu gimtąsias dirvas. Ir štai tokių praeities prisiminimų metu mes tarsi dvasiškai susiliegame į vienalytį tautos kūną, su tais pat jausmais, su tais pat troškimais ir viltimis. Tautinės šventės mus jungia, verčia pajusti, kad esame to pat kamieno šaka ar ma-žytė atžala. Jų metu pajuntame savo priklausomybę ne vien šeimai, bet ir tautai. Mus riša draugėn bendra kalba, bendri papročiai, amžių sąvar-toje subrendę tradicijos ir tas kad ir mažo krašto žemės sklypelis, į kurį buvome įaugę visomis savo gyvybės šaknimis. Susibūrę krūvon, tarsi nu-šluostome kasdienybės dulkes nuo savo tautos praeities. Ir tada mūsų

tautos ir mūsų valstybinio gaivališku-
mo praeities paveikslai tampa nuosta-
biai prasmingi, artimi, gražūs ir ro-
mantiški.

Kaip medis, berdamas sėklas, išau-
gina didelį mišką — lygiai taip mūsų
žmogiškoji prigimtis želia ateitin bu-
vusių, esamų ir būsimų kartų buitimi,
žygiais ir idealais. Gamtoje regime
nepertraukiamą tęstinumo grandinę,
logiškai sujungtą gyvybės ir mirties
ryšiais. Žmonių gyvenime — lygiai tas
pat. Senieji moko jaunuosius įgyto
patyrimo, perduoda ne tik žinias, bet
ir skiepija jiems savo troškimus, nei-
gyvendintas svajones, patiki tolimes-
nio gyvenimo vairą; anie brandina sa-
vo vaikus, gi pastarieji — anūkus. Ir
taip nenutrūkstama žmogiškojo paty-
rimo — kančios ir laimės — grandis
sieja žmogiškąją buitį kartų kartomis
į vieną bendrą tautos gyvybinį kūną.

Tautinių švenčių prasmė ir yra
sieti tą nenutrūkstamą tautos ryšį su
praeitimi, mezgant praeitį su dabarti-
mi, prisimenant tautai brangius gyve-
nimo momentus. Jei šeimoje mums
brangi mūsų asmeninė šventė — krikš-
tynos, gimtadienis, vardinės, vedybų
sukaktis — argi išėjimas į didesnę
bendruomenę už šeimos ribų nėra
prasmingesnis? Pirmiausia, tokiose
tautinėse šventėse švenčiame ne vie-
no, bet viso mūsų tautinio kolektyvo
laimėjimus, atsigaiviname dvasiniai,
bandome logiškai suvokti, kodėl tai
įvyko taip, o ne kitaip; žinoma, dažnai
klaidingai vertindami visa iš dabar-
ties taško. O tokių švenčių minėjimas,
kad ir po ilgo laiko, atveria akis, iš-
moko žiūrėti į įvykius laiko perspek-
tyvos akimis. Tačiau, kas svarbiausia
— susikaupę valandėlei, mes pajun-
tame kažkokią mistinę dvasią, girdime
tą senovę tarsį šnabždant čia pat į
ausį. Tada ryžtamės nežūti sava tau-

tai. Tokiose šventėse dalyvaujantis
jaunimas pajunta pagarbą ir pasidi-
džiavimą sava praeitimi, savais pro-
tėviais. Ir, mūsų manymu, kiekvienas
idealistas jaunuolis, kurio širdyje pa-
bunda toji tėvų praeities pasididžiavi-
mo kibirkštis, temeta sau šūkį: sekti
protėvių pėdomis, kuriant tolimesnę,
pažangesnę ir gražesnę tautos istoriją.

Tauta — kaip medis. Savo šakni-
mis įaugęs į žemę, o viršūne besitie-
sias į aukštumas, į dangų. Tautos šak-
nys glūdi praeityje, jos ateitis — tos
stiprios atžalos, bežaliuojančios nau-
jomis idėjomis, besistiepiančios į ge-
resnę tautos ateitį. O tie besprogstą
žiedai — tai pats trapiusias ir gaiva-
lingiausias tautos pumpuras — jauni-
mas.

Mūsų tauta savo istorine praeitimi
yra skirtinga nuo daugelio tautų. Čia
lemiamą vaidmenį suvaidino mūsų
tautos lėtas, ramus ir konservatyvus
būdas. Kitų tautų istorijos vieškeluose
nenoromis prasikiša būdingas impe-
rialistinis veržlumas, naujų prisiplėš-
tinių plotų kėsiai. Tuo tarpu Lietuvos
istorija pilna didvyriškų garbingų sa-
vo žemės gynimo kovų dėl žūtbutinio
tautos išlikimo — egzistencijos. Tai
nėra taip sau pasivaikščiojimai po
svetimas žemes, ieškojimas nuotykių,
turtų, vergų...

Kadaise Nietzsche savo "Gėrio ir
Blogio" knygoje teigė: "Argi jūs neži-
note, kad tik kančios drausmė sukūrė
ligšiol visus žmonijos laimėjimus?!"
Man regis, tie jo žodžiai yra lyg iš
taiklaus lanko paleista strėlė, giliai
įsmigusi į mūsų tautos kančios medį.
Ir kai vartai mūsų istorijos sudūlėju-
sios buities lapus, rodos, ir tematai
erškėčius ir kraują. Kai kitų tautų isto-
rija daugiau heroinė — mūsų pilna
kalvarių. Ten — šaunūs riteriai, žais-
mingai žudą dėl pomėgio, iš godumo,

dėl tuščios garbės, dėl patikusio geresnio žemės gabalo. Čia — kietų ir sugrubusių artojo rankų žūtbutinė kova už savo žemės sprindį, už šeimos lizdą ir tėvų tikėjimą. Kova dažniausiai nelygi bet pašvęsta kraujo šventumu, tradicijų gerbimu, gyvybės auka. Tai visa, ką ano meto mūsų protėvis galėjo mesti į tautos išlikimo svarstyklių lėkštę. Ir toji lėkštė labai tyliai, be jokių fanfarų, nusvirdavo su mūsų tautos laimėjimais. Nes auka buvo svari! Gal dėl to ir laisvės sąvoka mūsų yra skirtingai suprantama. Mat, kiti, vergdami tautas, ieškojo priemonių savo grobuoniškam tikslui pateisinti, lietuviai atvirkščiai — gindamasis naudojo vien garbingiausių ginklų — savąją gyvybę.

Kančia, sakoma, yra lyg kopėčios, kuriomis gali kopti aukštyn, ar leistis žemyn. Jomis gali pasikelti į šviesias aukštumas, o taip pat nusileisti į tamsias gilumas ir bedugnes. Kopėčios tos pačios, tik naudojasi jomis kiekvienas, kaip tinkamas. Deja, mūsų tautai likimas pakišo netikusias kopėčias — lėmė įrašyti istorijos puslapiausna daugiau kančių, o tik mažytę prošvaistę tesuteikė trumputės laimės. Bet ir už ją ateityje teko nepaprastai didelę tautos gyvybių duoklę mokėti. Kas, jei ne ji — toji mūsų tauta — kopdama istorijos kopėčiomis, dažnai paslysdama, sunkiai kovodama dėl kiekvienos aukštesnės valstybinio gyvenimo pakopos, vis per kietą kančią, kraują ir vargą, nepaliaujamai kopė aukštyn, kol per didžiausias aukas, per nepaprastą ryžtą, per gaivalingą tikėjimą geresne buitimi, laisvės troškulio vedama, buvo pasiekusi tą aukščiausią viršūnę — valstybinio savarankaus gyvenimo apogėjų? Argi ne jai pelnytai skirti tie heroiniai puslapiai, kuriais mes dabar vertai didžiuojamės?

Betgi taip pat ar ne jai likimas sušmaigstė širdin tuos kančios kalavijus ištisais šimtmečiais po heroinių dainų ir smilkalų smilkymo?

Štai dėl ko ir visos mūsų tautinės šventės nūnai primena, sakyčiau, džiaugsmo drugelį, tupintį liūdesio voratinklyje. Gal dėl to dabar labiau susikaupę ir rūpestingiau žvalgomės



po praeities nužydėjusius sodus, kritiškiau ir objektyviau ją vertiname, tikslingiau lyginame su dabarties sambrėškiu, pasvarstome savo tautos likimo misiją, skausmingiau, jautriau laukiame rytdienos Aušros...

Ir vis tik džiaugsmas, triumfas ir laimė nesitęsia amžiais. Džiaugsmas, garbė yra trumpalaikiai ir prabėgantys dalykai — jie praeina laiko eismoje, kaip ir tie paradai, triumfo arkos, trimitų aidai, puošnios togos ir uniformos, aukso šalmai, geležiniai kryžiai, patetiškos kalbos... Kodėl? Nes tai negilu, tai tik lukštas — ne esmės branduolys. Tai tik laikina paviršutinė poliruotė, kurią laikas sukuria. Ir pats

laikas savo pirštais nutrina, paversdamas visa tik nereikšminga dulkių krūvele. Gi kančia — tarsi ugnis, išdeginanti iš rūdos plieną; lyg vanduo, paplaunąs per šimtmečius galingiausių granito pastatų akmenis; ji grūdina žmogų ir daro amžių vėtroms atsparų. Todėl ir vertindami savo istorijos aukso laikotarpį, būkime nuosakūs: mokėkime ir besidžiaugdami būti santūrūs, kaip mūsų protėviai. Toks jau lietuvių būdas — varge nedejuoti, laimėj nepamesti proto.

Viena, kas išsidėmėtina jauniems: pareikštoji mūsų tautos energija, ryžtas ir gabumas senovėje yra, visų istorikų teigimu, gera mūsų tautai atestacija. Šitai mus teuzdega ir teskatina dirbti savo tautos ateičiai, nepakartojant senovės klaidų. Neužmirškime, kad lengva kritikuoti, kai prieš akis — šimtmečių atvėsintos tolumos, užgęsę karo laužai ir išdžiūvę upių vagos, per kurias dabar, rodos, taip lengva perbristi. Atminkime, kad ir tada mūsų protėviai, kaip ir mes nūnai, norėjo gyventi laisvi, gynė savo kraštą, laisvojo žmogaus teises ir tvarkėsi taip, kaip anuo metu atrodė jiems geriausia. Juos ir mus jungia tas pat kraujas, kuris įpareigoja kiekvieną prisidėti prie tautos gerio, kultūros ir istorijos kūrimo. Delsti — reiškia žūti! Rytdiena gali būti likiminės svarbos!

Ir kai pagalvoju apie lietuvių jaunulį, kuris, neturėdamas po savo kojom gimtosios šilainės, brenda svietimosios upės srautulinga brasta, ieškodamas grūžo, ant kurio galėtų statydintis savo šeimos lizdai pamatus, nenorom po smegenų arimą rausiasi minties sliekas: ar nebūtų tai mūsų lietuviškai atžalai didelė paguoda šioje gyvenimo kelionėje eiti tuo protėvių ir tėvų per amžius nutiestu praei-

ties tiltu? Ar toji savos tautos praeitis nebūtų tvirčiausia atrama gyvenimo lūžtvėse?

Štai dėl ko jauniausioji ir jaunoji karta privalo dalyvauti visose mūsų tautinėse šventėse. Tik bendraujant su savuoju krauju — skausmo ir džiaugsmo valandėlėse — išauginami skrydžiui sparnai. Mes vaizduojamės tautos praeitį, tarsi tiltą, kabantį laiko erdvėje. Tai juo einame į Lietuvybės Sodą. Mūsų sąlygose šis lietuviškumo tiltas kaba virš nutautimo liūno. Tad kuo dažniau tokiuose minėjimuose jaunieji girdi protėvių pėdas dundant amžių tiltu, tuo labiau ir patys nepabūgę juo ves savuosius žingsnius lietuviškumo krantan. O vėliau, kai jaunuolis savo šeimos židinį grįs lietuviškų šeimos tradicijų akmenimis — tikrai, tai bus tvirtas praeities tilto turėklas. Jo besilaikydamas, toks jaunuolis tikrai nepaskeis svetimybės tvane.

Ir kai pažvelgiu dvasios akimis vėlyvą vakarą į jaunosios lietuvių šeimos jaukų lizdėlį — lietuviškos lopšinės garsuose matau besisupantį lopšį, iš kurio į mane žvelgia didelės mėlynos aischio akys... Taip atrodo senovės Lietuva. Tai ji taip žavingai žvelgia į mane iš amžių glūdumos su visa senovės didybe, rimtimi ir nemariu gaivališku mu.

O jūs, būsimos lietuvių motinos, išgirskite savojo tautos kraujo šnabždesį: "Netinka garbingojo erelio lizde auginti gegužiukus!"

Nejaugi, brangioji sese, nutrauksi amžių likiminį žiedą nuo savo tautos grandies ir ploniausio lino įkapėmis aprengsi savojo kraujo ir meilės vaisių? Netikiu! Lietuvė motina pro amžių sukrautus ritinius tą aischų kraujo šauksmą įausdavo drobių rietimuose, ji po savo sparnu auklėjo jaunąją kar-



B. KRIŠTANAVIČIUS, S. J.

KUNIGAS KARO SUKŪRY (IX)

(Sutinkame sąjungininkus)

Kažkada pripuolamai buvau mokėsis anglų kalbos, bet dabar, eidamas pasveikinti sąjungininkų, labai apgailestavau, kad buvau beveik viską užmiršęs. Tačiau keletą trupinių dar atsiminiau. O gal jie mokės vokiškai ar itališkai? Be to, sekretorė mokėjo šiek tiek prancūziškai. Kaip nors susikalbėsime.

tą, augino jiems sparnus pasipriešinti nutautimo viesulii.

Praeitis mus moko vieno ir paties svarbiausio dalyko — labiausiai saugoti savo tautą! Nes žuvusių valstybę galima daug kartų atstatyti, o tauta žūsta jau galutinai ir neprikeliamai!

Jaunieji, ženkite drąsiai tuo mūsų tautos praeities tiltu, ir svetimojo vėjo gūsiai tenenupučia jūsų nuo Lietuviškojo Tako!

Lydimas policininkų ir sekretorės, artinausi prie stovyklos vartų. Pabėgėliai, traukdamiesi iš kelio, tarsi norėjo pabrėžti momento svarbumą. Vienas amerikietis, pastebėjęs iš tolo mus ateinant, draugiškai pamojo ranka. Pradžia nebloga.

Prisiartinęs prie pirmojo kareivio, padaviau jam ranką ir paklausiau, ar jis kalba itališkai, vokiškai ar prancūziškai. Ne, jis tų kalbų nemokėjo. Sakė, kad kalbą tik angliškai ir lenkiškai. Lenkiškai? Na, to man užteko.

Kareivis stovėjo prie lengvos tanketės ir sakė, kad vokiečių frontas visiškai pairęs. Į Romą jie atėję jau sekmadienio vakarą, o dabar, iki saulėleidžio, dar galėsią paspausti vokiečius keletą mylių. Iki šiol nesutikę beveik jokio rimtesnio vokiečių pasipriešinimo. Italai juos sutinką su dideliu džiaugsmu. Karas, jo nuomone, turėtų greitai baigtis.

Naujienos apie karo eigą buvo įdomios, tačiau man labiau rūpėjo stovyklos reikalai. Todėl jo paklausiau, kada galima tikėtis civilinės sąjungininkų administracijos. Man labai reikalinga jos pagalba.

Apie civilinę administraciją kareivis nieko nežinojo, bet spėjo, kad ji ateisianti greitai. Administracinis Amerikos aparatas esąs labai tobulas.

Neilgai teko kalbėti su pirmuoju sąjungininkų kareiviu, nes draugai pakvietė jį į tanketę. Jiems nuvažiavus, trumpai drūtai atpasakojau italams pokalbio turinį. Atpasakodamas, žinoma, sukėliau gerų dienų viltį. Italai, pagauti ūpo, pradėjo prašyti, kad rytoj, duodamas "pasta asciutta", atšvęsčiau sąjungininkų atėjimą.

"Pasta asciutta" yra tautinis italų valgis. Jis susideda iš makaronų, lydyto sviesto ar alyvos, tarkuoto sūrio ir paprastai iš pomidorų sunkos. Maka-

ronų ir alyvos dar šiek tiek turėjau, bet apie sunką ir sūrį nieko nebuvo girdėjęs. Gal ką nors žino sandėlio sargas arba vyresnioji. Reikia su jais pasitarti.

Ir sargas, ir seselė buvo už "pasta asciutta". Vyresniosios nuomone, tokią šventę reikia būtinai atšvęsti. Maisto nepritrūksime, nes Vatikanas arba sąjungininkai tikrai padėsia. Pomidorų sunkos ji mačiusi sandėlyje, o tarkuoto sūrio ji paieškosianti pas kaimynus.

Gera, tebūna rytoj "pasta asciutta".

Pasitaręs su sesele, grįžau iš ligoninės į stovyklą. Pakeliui sutikau du policininkus. Jie tuojau pasigyrė, kad prie stovyklos vartų suėmė du vokie-

artimi. Sveikindamasis prisistačiau kaip stovyklos šeimininkas.

Buvau gerokai pavargęs ir, kalbėdamas su vokiečiais, norėjau išsiblaškyti ir atsikvėpti. Ir jie buvo reikalingi atoslūgio. Bekalbėdamas pasiūliau valgyti, bet jie norėjo tik vandens. Palengva sužinojau ilgą jų karo tarnybos istoriją. Ji prasidėjo 1939 metais Lenkijoje ir baigėsi čia, prie stovyklos vartų, kur patys pasidavė italų policijai. Netoli geležinkelio stoties jie numetė ne tik ginklus, bet ir tualetų reikmenis. Ginklų jiems nebuvo gaila, bet be skustuvo, muilo, šepetėlio sunku jiems būti išsiversti.

— Jei jūs man duotumėte garbės žodį, kad nepabėgsite ir nepavartosite prieš mane ginklo, — tarčiau vokie-



čius kareivius. Deja, niekas negalįs su jais susikalbėti. Gal aš malonėčiau užteiti?

Policijos būstinėje radau du vyresnio amžiaus vokiečius, sėdinčius už stalo. Vienas rymojo galvą pasirėmęs rankomis, antras žiūrėjo į savo šeimos fotografiją. Nežinau, kas dėjosi jų širdyje ir kodėl jie man pasidarė tokie

čiams, — galėčiau jus palydėti į geležinkelio stotį. Dar tebėra šviesu, ir manau, kad savo daiktus lengvai rasite. Būdamas Vatikano atstovas, nelaikau jūsų belaisviais, bet savotiškais svečiais. Tačiau, jei jūs pabėgtumėte, manė be reikalo įtartų policininkai, kuriems pasidavėte. Jei sutinkate su mano pasiūlymu, palikite kepure ir švarkus čia ir eikime paieškoti jūsų daiktų.

Toji atsargumo priemonė buvo reikalinga, nes buvau tikras, kad pakeičiamajam sutiksime sąjungininkus. Dėl viso ko paprašiau vieno policininko, kad pasiimtų revolverį ir palydėtų mus, eidamas už kokių 15 ar 20 žingsnių. Jei vokiečiai bandytų bėgti, tegul sau bėga. Mums iš to nebūtų nuostolio. Jei pravažiuos sąjungininkai, pamanyt, kad mes vedame karo belaisvius, ir nešaudys nei į mus, nei į juos.

Vos išėjus iš stovyklos, mus iš tiesų sutiko sąjungininkų džipas. Bet kareiviai mūsų nestabdė. Aš jiems pamojau ranka ir ėjau savo keliu, dešinėje laikydamas vokiečius. Geležinkelio stotyje radom daug vokiškos amunicijos. Kviečiuose už tvoros matėsi takas. Vokiečiai tą taką tuoju atpažino ir sakė, kad už kokių 100 žingsnių guli jų ginklai.

— Na, tai eikite ir pasiimkite. Aš pasiilksiu čia, kad nukreipčiau sąjungininkų dėmesį. Ginklus atneškite man, o savo asmeniškumus daiktus patys pasiimkite. Aš jūsų čia palauksiu.

Vokiečiai truputį nustebo mano pasiūlymu, bet kai pasakiau, kad pasitikiu, jie persirito per lentų tvorą ir pasileido į kviečius. Už kokių 5 ar 7 minučių grįžo su ginklais. Visi buvome patenkinti ir grįžome į stovyklą. Vieną mauzerį atidaviau policininkui, o antrą pasiėmiau sau.

Temstant pas mane atėjo seselė vyresnioji ir pranešė, kad į ligoninę atslinkęs fašistas karininkas ir prašys jį paslėpti. Ką tam karininkui atsakyti? Atrodo, kad jis esąs geras žmogus. Ir gydytojui tas karininkas patinkęs.

Paprašiau seselę, kad paguldytų karininką į tuščią kambarį ir kad gydytojas padarytų jam kokią nors mažą operaciją. Taip niekas neįtars, jog jis neligonis. Parinkęs kostiumą, įda-

viau sėselei ir ją išpėjau, kad paslėptų karininko uniformą. Jei turėsiu laiko, pats rytoj užėisiu pas naują "svečią".

Po vakarienės dar kartą nuėjau pas vokiečius. Paprašiau policininkus, kad jiems duotų valgyti ir guolį. Vienam tegul duoda pabėgusio leitenanto, o antram kokio nors agento lovą. Policininkai sutiko.

Šį vakarą nėjau tikrinti sargybos, nes buvau labai išvargęs. Iš tiesų, vos atsiguliau, tuoju užmigau saldžiu miegu. Deja, apie 12 valandą mane prikėlė artilerijos sviedinių sproginimas. Sviediniai sproginėjo ant stovyklos ir ant kelio, vedančio į Cesano miestelį.

Būdamas naujokyne, iš vieno vokiečio karininko girdėjau, kaip artilerijos sviediniais galima uždaryti kelią. Prisiminęs jo pasakojimą, supratau, kad sąjungininkai, apšaudydami kelią į Cesano miestelį, buvo pasitraukę atgal ir nenorėjo, kad tuo keliu grįžtų vokiečiai. Kadangi stovykla buvo prie pat kelio, kulkos palietė artimųjų namų stogus.

Kai įsiklausiau geriau, galėjau atskirti, kuri armata apšaudė stovyklą. Slėptis nebuvo jokios prasmės, nes name nebuvo jokios slėptuvės, o namo sienos buvo visur lygiai storos. Kol sviediniai sproginėjo virš stogų, negrėsė joks pavojus. O jei kuris nors sviedinys kristų nesprogęs ore, tuokart nuo jo niekur nepasislėpsi. Reikia pasivesti Dievo valiai ir laukti, kas bus toliau.

Taip begalvodamas, įsiklausiau, kad sviediniai sprogstą vis arčiau ir arčiau ir artinasi į komendantūrą. Iš tiesų, kelios šukės barkstelėjo į kokio tolimesnio namo stogą, greičiausiai į sandėlį, o paskui pradėjo atsimušti ir į policijos būstinę. Kadangi mano namas buvo visiškai arti, greitai turėjo

ateiti ir mano eilė. Taip ir buvo. Ant-
ras ar trečias sviedinys sprogo visiškai arti, o jo šukės pabiro ant komentūros stogo. Keli gelžgaliai trenkė ir į langinę. Vienas sviedinys išdaužė kito namo langą. Kiti sviediniai sprogo jau už mano būstinės. Prižadėjęs kitą dieną atlaikyti šv. Mišias šv. Juozapo garbei, jei stovykloje nebus sužeistųjų, apsiverčiau ant kito šono ir pradėjau galvoti apie miegą. Laikrodis rodė jau trečią valandą. Trijų valandų artilerijos ugnies man, neįpratusiam, pilnai užteko.

Apie 6 valandą ryto pabudau, kaip girtas. Tačiau nuostabiai greitai atsipeikėjau, apsirengiau ir išbėgau pasižiūrėti, kas dedasi stovykloje.

Ačiū Dievui, stovykloje niekas nenukentėjo. Tik pabėgėliai buvo tarsi apkvaišę. Sprogstant virš galvos artilerijos sviediniams, visi turėjo daug baimės ir, išskyrus vaikus, niekas nesudėjo akių. Ramu buvo ir ligoninėje. Dabar galėjau laikyti šv. Mišias, prižadėtas šv. Juozapui.

Po Mišių išgirdau iš policininkų, kad sąjungininkai pasiėmė abu vokiečius ir nusivedė į ligoninę. Nieko nelaukdamas, ten pat juos ir aplankiau. Belaisvių jau buvo, rodos, 5 ar 6. Visiems padaviau ranką ir paklausiau, kuo galiu jiems patarnauti. Vokiečiai nieko nepageidavo, o sargybinis pradėjo į mane šnairuoti. Jis pamoko šautuvu, kad išeičiau iš kambario. Taip ir padariau. Po kelių minučių vėl atsidūriau stovykloje.

Ši kartą į stovyklą riedėjo amerikiečių tankai. Jie blizgėjo saulėje ir neatrodė, kad būtų dalyvavę mūšiuose. Kaip ten bebūtų, jie pasuko mažais lauko keliais į Bracciano ežero pusę ir dingo už stovyklos vartų. Išvažiudami, pabėrė vaikams ir mergaitėms saldainių.

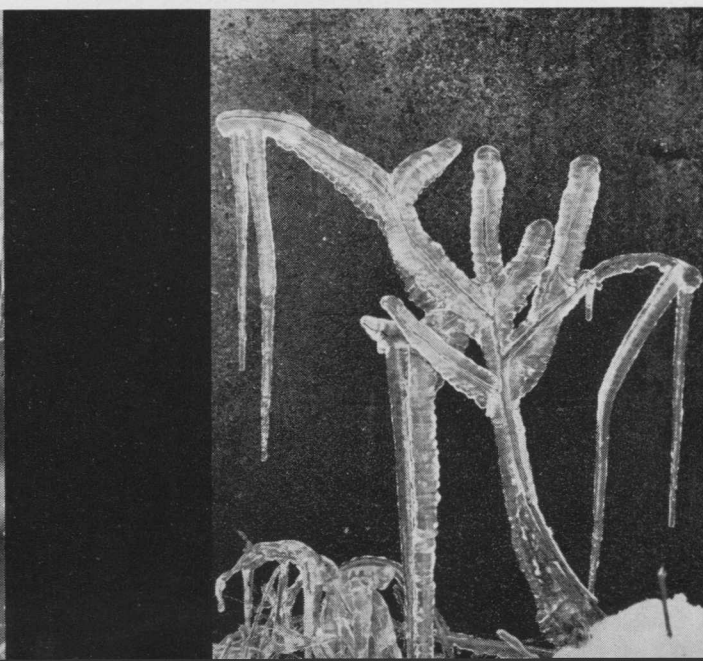
Nepaisant vakarykščio apšaudymo, stovykloje nuotaika buvo pakili. Italai, pratrinę akis, pradėjo linksmai klegėti ir laukė pažadėtos "pasta asciutta". Ir mano nuotaika buvo nebloga tol, kol ją sugadino nauji rūpesčiai.

Visų pirma atėjo darbininkų grupės vadai Farina ir pranešė, kad sugedo šulinio pompa. Virtuvėms vandens užteks, bet kitiems reikalams nėra nė lašo. Ką daryti? Be to, jis girdėjęs vyrus kalbant, kad reikėtų jėga įsiveržti į maisto sandėlius ir užbaigti "badą".

— Farina, — tariu jam, — būk vyras ir surask žmogų, sugebantį sutaisyti pompą. Gal kur nors rasi rankinę pompą. Daryk, ką nori; tik žiūrėk, kad iki vakaro būtų vandens. Vakare prie maisto sandėlių sustiprinsiu sargybą. Pats įspėk vyrus, kad nesiveržtų į sandėlius. Tegul vyrai nemano, kad veltui laikau ginklus savo kambarėje. Jei juos panaudojau prieš policininkus, panaudosiu ir prieš pabėgėlius.

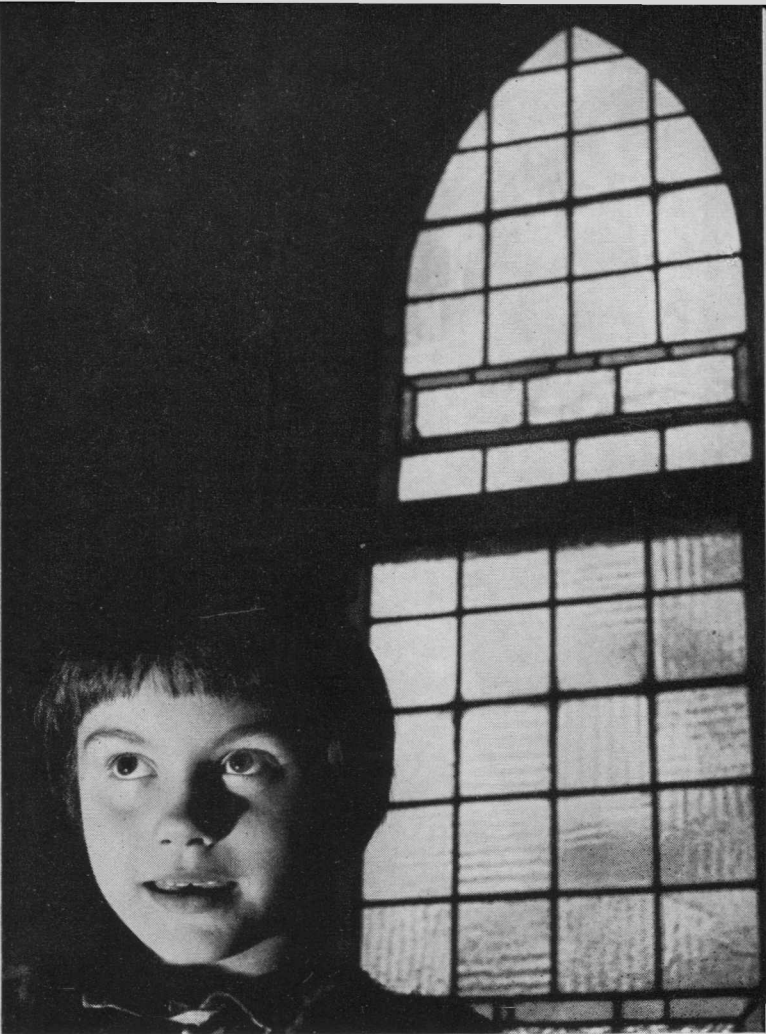
Farina buvo tikras vyras ir savo uždavinį atliko. Po poros valandų jau buvo vandens, o apie įsiveržimą niekas nebekalbėjo. Pompą sutaisiusiems darbininkams padovanojau po naują kostiumą. Tačiau sutaisytoji pompa neilgai veikė, nes pritrūkom elektros srovės. Bet ir šį kartą Farina nenuleido rankų. Jis rado kažkur rankinę gaisrininkų pompą, suorganizavo pompuotojų grupę ir dirbo iki vėlyvos nakties.

Apie pietus atėjo vienas policininkas ir paprašė leidimo važiuoti motociklu į Romą. Sakėsi norįs aplankyti sergantį brolių ir prižadėjo grįžti apie 2—3 valandą. Labai nenoromis išleidau policininką, nes netikėjau jo pažadais ir nenorėjau prarasti paskutinės susisieikimo priemonės. Iš tiesų, į stovyklą jis grįžo tik po 3 dienų, tačiau



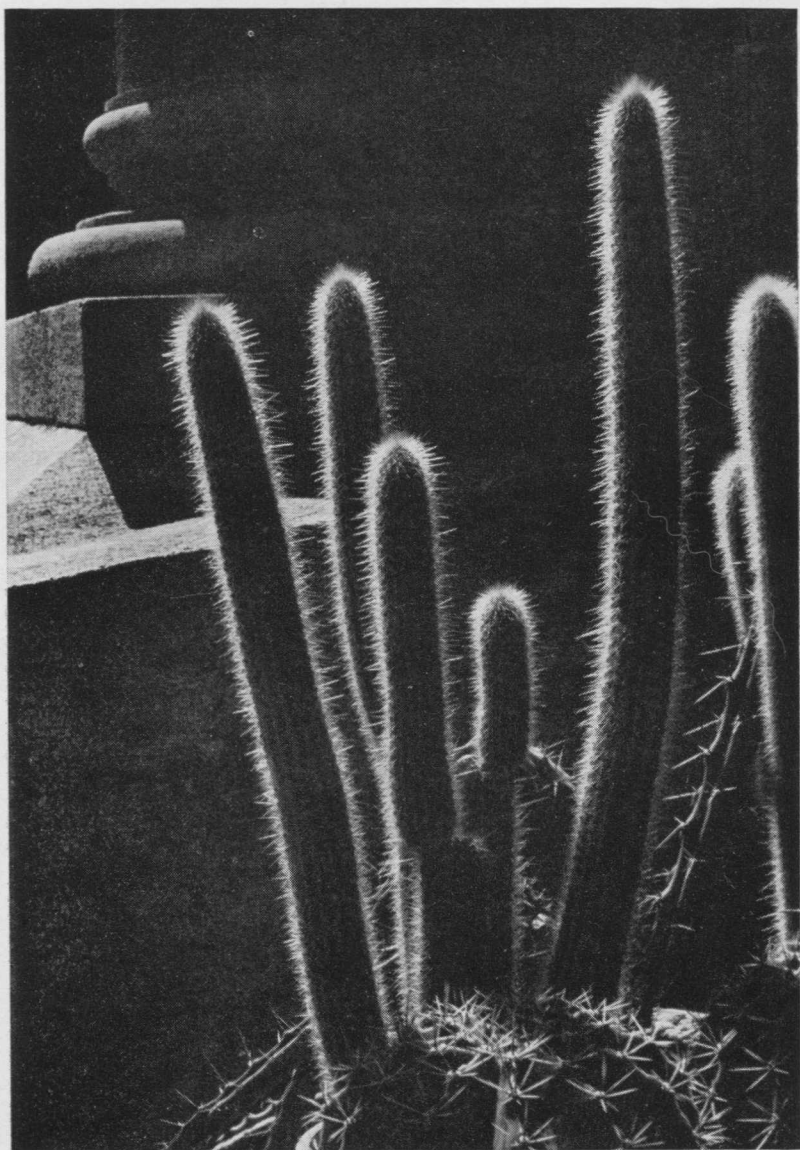


TAUTOS ATEITIS



A. Kezio, S. J. nuotraukos

TAIP KRUOPŠCIAI STATYTAS MŪŠŲ NEPRIKLAUSOMYBĖS
RŪMAS SUGRIUVO. PRIEŠ MUS VĖL NUSITIEŠĖ ILGAS
IR VARGINGAS LAISVĖS KOVŲ KELIAS, KURIUO EITI
YRA MŪŠŲ PAREIGA, NORS JAME TIK SPYGLIAI IR
ERŠKĖČIAI. JAU SENIAI UŽGESO PASKUTINĖS MŪŠŲ
PARTIZANŲ GYVYBĖS, BET JŲ HEROIŠKA, LAISVE
ALSUOJANTI DVASIA TEBEOŠIA LIETUVOS MIŠKUOSE.
TENUSKAIDRINA TOJI DVASIA IR MŪŠŲ SUNKŲ KELIA.



tą patį vakarą nuvežė Tėvui Faller
mano skubios pagalbos prašymą.

Po pietų Farina pranešė, kad vir-
tuvėse nebėra malkų. Atsiminiau, jog
netoli chemijos dirbtuvių buvo didelė
rastų krūva ir ją paprašiau, kad tuos
rastus pergabentų į stovyklą. Darbi-
ninkams prižadėjau po kepaluką duo-
nos. Vakare vėl buvo malkų.

Į pavakarę atėjo maisto sandėlio
sargas ir dejavo, kad rytdienai nebe-
užteks alyvos. Mano laimei netoli ma-
nės buvo tas pats policininkas, kuris
prieš porą dienų parūpino mulą ir ve-
žimą. Jį paprašiau, kad dar šį vakarą
parūpintų 4 avis. Ūkininkams prižadė-
jau atlyginti. Jei nesutiks parduoti
avių, tegul jas konfiskuoja.

Ir policininkas buvo neblogesnis
vyras už Fariną. Pasiėmęs mulą ir ve-
žimą, jis dingo iš stovyklos, o temstant
sugrįžo ir ramiu tonu pranešė, kad
avys jau mėsinėjamos. Už avis jis už-
mokėjo mažiau negu tikėjausi.

Atrodė, kad šią dieną pabaigiau
visas bėdas ir galėsiu ramiai miegoti.
Stovykloje buvo vandens, virtuvėse
malkų, o keturios avys pajvairins ryt-
dienos sriubą. Tačiau viena problema
buvo dar neišrišta, būtent, susisieki-
mas su Vatikanu. Kodėl Vatikanas
neatsiliepia nei į pirmą, nei į antrą
pagalbos šaukimą? Ar mano pasiun-
tiniai jo nepasiekė, ar jis nesupranta
mano padėties? Jei Vatikanas dels dar
vieną dieną, stovyklos padėtis pasi-
darys tragiška. Ką daryti,

Pasirėmęs rankomis galvą, galvo-
jau šiaip ir taip ir galų gale radau iš-
eitį. Jei Vatikanas neatves ryt ar poryt
maisto, reikės rankomis gaminti ma-
karonus ir toliau konfiskuoti avis. Mil-
tų dar užteks kelioms dienoms, o tuo
tarpu bus galima malti kviečius, esan-
čius sandėlyje. Svarbu tik, kad pabė-
gėliai nežinotų, jog gyvenam diena iš

dienos ir kad nesukeltų panikos. To-
dėl rytoj reikės išpėti ir seselę vyres-
niąją, ir sandėlio sargą, kad apie
maisto trūkumą neprasitartų nė vienu
žodžiu. Rytoj, Dievo Kūno šventę, bus
taip pat pirmoji Komunija paskutinės
grupės. Po Mišių reikės paprašyti mo-
kytojus, kad pradėtų gaminti mako-
ronus.

Radęs šiokią tokią išeitį, norėjau
pasižiūrėti, ar negrįžo policininkas. Ne,
jo dar nebuvo. Jei sugrįš prieš 12 va-
landą, paprašiau, kad užeitų. Tuo tar-
pu pasiėmiau brevijorių ir prie žvakės
pradėjau melstis. Meldžiaus neilgai,
nes tuojau užsnūdau. Kai pabudau,
radau skrybėlę prie pat žvakės. Neži-
nau, kodėl ją buvau užsidėjęs. Jei bū-
čiau miegojęs ilgiau, tirpdama žvakė
ją būtų uždegusi.

Pasiraižęs nuėjau gulti. Laikrodis
rodė lygiai 2 valandą.



*Kadangi palikti kraštą dar nereikia
palikti pačią tautą, tai tuo pačiu parei-
ga mylėti savo tautą nei sumažėja, nei
atkrinta dėl atsidūrimo svetur. Argi
vaikui nebėra pareigos mylėti tėvus
vien dėl to, kad jis nepasiliko tėviškė-
je? Lygiai esame tautoje nepriklauso-
mai nuo to, ar gyvename jos krašte
ar svetimame. Todėl lygiai esame jai
įpareigoti, kur bebūtume. Tik svetur
savosios tautos meilės keliamos parei-
gos yra sunkesnės. Čia išryškėja pat-
riotizmo prasmė iš emocijos pakilti į
dorybę, t. y. tapti doriniu ištikimybės
nusistatymu. Kas svetur atsidūręs
miršta savo tautai, tas krašto paliki-
mą paverčia tautos išdavimu.*

(J. Girnius.. Tauta ir tautinė ištikimybė)



IENAS garsiosios Mayo Brolių klinikos Rochester, Minn., kūrėjų dr.

Charles Mayo yra pareiškęs: "Kai žmogus ruošiasi eiti į operacijų kambarį ir jeigu nori, kad jį aplankytų dvasiškis, kuriuo jis tiki, tai jam suteiks tokį pasitikėjimą, kokio jokia gamtamokslio šaka negali suteikti". Tokiu būdu dr. Mayo vaizdžiai išreiškė moderniosios medicinos mintį apie ryšio vertingumą tarp medicinos ir religijos. Mes turime daug medikų liudijimų už religiją ir Dievą.

Medicinos istorijoje šimtmečiais pasiliks neišdildomas prancūzo Fr. Bichat (1771-1802) vardas. Jis yra laikomas histologijos (mokslo apie gyvių kūno audinius) kūrėju. Tai buvo daug žadąs mokslininkas, įnešęs daugiau sistemingumo į anatominius tyrimus. Deja, mirė, sulaukęs tik 31 m. amžiaus. Vėliau Paryžiuje įvykęs medikų kongresas jo garbei pastatė specialią statulą. Pažymėtina, kad jis buvo nuoširdžiai tikintis, energingai atmetęs idėjas, neigiančias sielos ir dvasinio pasaulio buvimą.

Mokslininkas Richet kartą yra pasakęs: "Nėra medicinos be Pasteuro, ir nėra chirurgijos be Listerio. Koks nuoširdus tikintysis buvo Pasteuras, jau esame anksčiau rašę. Joseph Lister (1827-1912) buvo Londono Karališkosios Kolegijos profesorius, už nuopelnus mokslui pagerbtas barono titulu. Jis medicinoje pradėjo naują, vadinamą antiseptinį laikotarpį, kai imta kreipti ypatingas dėmesys į Pasteuro

atradimus apie bakterijas. Jis ėmė vesti kovą prieš užsikrėtimą gyvais mikroorganizmais, sukeliančiais puviną gyvuose audiniuose, ir pradėjo vartoti karbolį, naikindamas bakterijas žaizdose, tvarestomoje medžiagoje, valant instrumentus ir chirurgo rankas. Ano meto gydytojai jį puolė už tą "bereikalingą naujumą", tačiau jis tuos dėsnius apgynė, tapdamas antiseptikos tėvu. Savo pasaulėžiūra jis yra pasisakęs už tikėjimą ir krikščionybę.

Prancūzų gydytojas René Laennec (1781-1826) įvedė į mediciną vadinamą auskultatorinį metodą: išrado stetoskopą, kuriuo klausant, galima sekti širdies ir plaučių veikimą. Tai buvo stambi pažanga alsavimo ir kraujo apytakos organų tyrime. Širdies ir plaučių ligų diagnozė pasidarė tikslesnė. Jo metodas greitai paplito po visą pasaulį. Apie jo pažiūras galime susėkti iš straipsnio Paryžiaus žurnale "Revue Medicale", kur pažymima, kad medicinos mokslas jo religinių įsitikinimų nesusilpnino, priešingai — sustiprino. Studijuodamas žmogaus organizmą, nuostabius ryšius tarp atskirų organų, tarp savęs ir su visu kūnu, jis "padidino nusistebėjimą ir meilę šių stebuklų Autoriui". Jis buvo praktikuojąs katalikas ir mirė, aprūpintas sakramentais.

Čia prisimintinas ir praeito šimtmečio pirmaująs prancūzų medikas Joseph Recamier (1774-1852). Štai ką apie jį rašo laisvamanis Mace: "Kartą mano kolegos ir aš pats nuvykome

pas Recamier. Nepaprastai nustebome, pamatę jį bekalbantį rožančių. Kaip tai? Mokyтasis Recamier, garsusis profesorius, aukščiausiasis medicinos autoritetas, kurio garsas pripildė visą Europą, kunigaikščių bei karalių gydytojas kalba rožančių! Kai Recamier suprato mūsų nustebimą, jis paprastai pasakė: "Taip, aš kalbu rožančių. Kai esu susirūpinęs ligoniu ir kai visos gydymo priemonės išsemtos, kreipiuosi į Tą, kuris gali viską pagydyti. Kadangi ne visada turiu pakankamai laiko savo prašymus Dievui perteikti, sukalbu vieną ar dvi rožančiaus paslaptis, kreipdamasis į Švenčiausiąją Mergele, tarpininkę, ir turiu pripažinti, kad esu matęs nuostabių pasekmių".

Kubos gydytojas *Carlos Finlay* (1833 - 1915), medicinos studijas išėjęs Jeffersono medicinos mokykloje, Philadelphiaje, pasižymėjo kova prieš drugį, kuris kankino Kubą, Meksikos įlankos gyventojus ir Šiaurės Ameriką. Čia tik 1878 m. ta liga mirė apie 20 tūkstančių žmonių. 1881 m. dr. Finlay Mokslo Akademijoje, Havanoje, skaitė savo studiją apie kraują čiulpiančius moskitus — drugio perdavėjus. Jis darė eksperimentus su moskitais, pasitelkęs iš Ispanijos atvykusius profesorius. Tais tyrimais susidomėjo ir amerikiečiai medikai, sudarydami specialią komisiją patikrinti dr. Finlay atradimus. Nauji tyrimai patvirtino jo teigimus, ir tai labai padėjo kovoje su drugiu, kurs skynė Panamos kanalo kasėjus. Dr. Finlay buvo praktikuojęs katalikas. Kai už nuopelnus medicinai Kubos gubernatorius jam suteikė iš Anglijos atsiųstą Mary Kingsley medalį, iškilmėse dr. Finlay pasakė: "Visų pirma dėkoju Dievui, kuris manimi pasinaudojo įvykdyti šį žmonijai taip labdaringą darbą".

Daug modernių gydytojų pasisakymų už religiją randame Berlyne pasirodžiusioje studijoje "Gottesbekenntnisse Moderner Naturforscher". Jų pasisakymai suglaustai atpasakoti šių eilučių autoriaus knygoje "Aukštyn širdis", skyriuje "Modernieji medikai apie tikėjimą", kur pateikiami pavyzdžiai, kaip naujųjų laikų medikai išpažįsta tikėjimą.

Nobelio laureatas apie maldą

Milijoninį tiražą turįs žurnalas "Reader's Digest" 1941 m. išspausdino Nobelio premija pagerbtojo gydytojo ir biologo dr. *Alexis Carrel* (1873 - 1944) pasisakymą apie maldą. Mokslininkas šiuo pasisakymu parodo gilų tikėjimą ir naujai žvelgia į maldos prasmę. Jis taip rašo: "Malda yra ne tik garbinimas. Tai yra taip pat nematomas žmogaus garbinančios dvasios išsiliejimas. Tai galingiausia energija, kurią žmogus gali pagimdyti. Maldos įtaka į žmogaus protą ir kūną yra įrodoma, kaip įrodomi sekrecijas duodančių liaukų padariniai. Maldos padarinius galima išmatuoti padidėjančiu fiziniu gyvumu, didesniu intelektualiniu pajėgumu, moraliniu atsparumu ir gilesniu tikrovės supratimu, kuriuo grindžiami žmonių tarpusaviai santykiai. Jeigu įprasi nuoširdžiai melstis, tavo gyvenimas žymiai pasikeis. Malda neišdildomai atžymi mūsų veiksmus. Ramumas, veido ir kūno įtampos atsileidimas yra pastebimas tuose, kurių vidaus gyvenimą praturtina malda. Jų sąmonės gelmėse žiba liepsnelė. Maldoje žmogus peržvelgia pats save. Jis pastebi savo savimeilę, paiką išdidumą, savo baimę, troškimus ir klaidas. Jis išvysto moralinio pareigingumo ir intelektualinio nuolankumo jausmą. Malda yra tokia tikra jėga, kaip žemės traukos jėga. Kaip

gydytojas, aš esu matęs žmonių, kurių jau nebegalėjo pagydyti jokie kiti medicinos būdai ir kurie iš ligos ir melancholijos buvo pakelti skaidriomis maldos pastangomis. Malda — tai videntelė jėga pasaulyje, kuri, atrodo, įstengia nugalėti net gamtos dėsnius. Tie atsitikimai, kai malda dramatiškai tai pasiekia, vadinami stebuklais. Bet nuolatinė rami malda būna tų vyrų ir moterų širdyse, kurie susekė, kad malda nuolat jiems teikia palaikančią jėgą kasdieniniame gyvenime”.

Taip iškėlęs maldos vertę, tas Nobelio premija apdovanotas medikas primena, kad malda neturi būti tik kokio nors materialinio dalyko prašymas; joje turi būti maldavimas, kad mes darytumės panašesni į Dievą. Mokslininkas taip apibrėžia maldą: “Malda — tai žmogaus pastangos pasiekti Dievą, bendrauti su nematoma Būtybe, visų daiktų Sutvėrėju, Aukščiausią Išmintimi, Grožiu ir Jėga, visų žmonių Tėvu ir Atpirkėju. Mes žinome, kad kai kreipiamės į Dievą karštoje maldoje, mes į gerąją pusę pakeičiame savo sielą ir kūną”.

Po to jis pabrėžia, kad malda nėra pasenęs praeities dalykas. Jis taip tvirtina: “Dabar, kaip niekad kitados, malda yra pareiga ir būtinybė, kaip atskirų žmonių, taip ir tautų gyvenime. Religinio jausmo pabrėžimo trūkumas nubloškė pasaulį prie sunaikinimo briaunos. Mūsų giliausias jėgos ir tobulėjimo šaltinis pasiliko skurdžiai neišvystytas. Malda, toji pagrindinė dvasinė mankšta, turi būti aktyviai praktikuojama mūsų privačiame gyvenime. Apleista žmogaus siela turi būti padaryta pakankamai pajėgi vėl išryškinti savo įtaką. Jeigu maldos jėga vėl bus panaudota eilinio vyro ir moters gyvenime, jeigu dvasia savo siekius pareikš aiškiai ir drąsiai, yra

vilties, kad bus išklaustytos mūsų maldos susilaukti geresnio pasaulio”.

Sio amžiaus medikai ir malda

Amerikiečiai yra išleidę stambia 616 psl. knygą, vardu “We Believe in Prayer”, kurioje daugybė psichologų, rašytojų, muzikų, geografo, etnologų, valstybininkų, visuomenininkų, pramonininkų, aktorių, sportininkų, karių, architektų, menininkų ir mokslininkų iškelia aukštą maldos vertę. Čia pacituosime tik poros gydytojų pasisakymus.

Prof. Gilson Colby Engel (g. 1898) rašo, jog malda yra didis gydytojo turtas, kuris jam padeda studijose, duoda ryžto ir pagelbsti suprasti bei pamilti žmones. Per 32 chirurginės praktikos metus malda jam dariusis kaskart vis reikšmingesnė. “Daug kartų”, rašo jis, “mačiau maldos pasekmėmis pasiekiant tai, ką mes laikėme negalimu dalyku — pagyjančią beviltišką ligonį. Ateidavo ramybė ir laiminga išraiška pacientui, jau esančiam ant sleksčio į Anapus. Malda gali atnešti šypsnių lūpoms, įtemptoms dėl skausmo; padėkos išraišką akims, užtemdytoms ašarų; nusiraminingą pacientui, prislėgtam ir sumišusiam. Malda yra mūsų jėga ir išganymas, per ją mes išmokstame pažinti nuostabius Dievo veiksmus. Man malda nėra tik formalumas, bet intymus pasikalbėjimas su Dievu”.

Buvęs Amerikos Medikų Sąjungos prezidentas *prof. Elmer Hess* (g. 1889) minėtame veikle rašo: “Prieš eilę metų buvau prašytas pasimelsti drauge su malonia moterimi, mirstančia vėžiu. Jai nepasakiau, kad aš jau ilgą laiką nebuvau buvęs bažnyčioje. Paprašiau ją maldaknygės ir kalbėjau maldas, kurias ji sekė. Nuostabus dalykas. Kai pradėjau skaityti garsias



PETRAS MALDEIKIS

VAIKO DRAUGAI IR JŲ ĮTAKOS

1. Draugu vieta auklėjimo sistemoje

Kalbėdami apie auklėjimą, mes jį suprantame, kaip suaugusiųjų daromas planingas ir apgalvotas įtakas nesuaugusiajam, kaip planingą ir apgalvotą veikimą, siekiant, kad jis išaugtų geras, šviesus ir pasiruošęs profesiniam gyvenimui žmogus. Tačiau joks vaikas neišauga, vien tik to-

kių planingų ir apgalvotų auklėtojų įtakų veikiamas. Jį veikia ir jam įtakos daro dar daug kitų reiškinių bei faktorių, kurių tikrieji auklėtojai nenumatė ir kurie veikia neretai visiškai priešingai visiems jų planams. Vadinasi, kiekvieną žmogų veikia ir auklėja ne tik vadinami pašauktieji auklėtojai ir ne tik vaikystėje ir jaunystėje, bet ir visą gyvenimą daugybė aplinkos įtakų, kurios plečia jo įvairiausių sričių patyrimą, vieną ar kitą veikia ir savaip formuoja jo nusiteikimus, nusistatymus ir idealus, išvysto jame vieno ar kitokio charakterio bruožus ir apsprendžia jo gyvenimo kryptį. Todėl pašauktiesiems auklėtojams tenka sutikti, kad ne jie vieni vaiką auklėja, ir dažnai nusiskusti, kad jų auklėjimo pastangos nepasiseka dėl nepalankiai veikiančių aplinkos įtakų.

Todėl ir pedagogikoje greta pagrindinių ir pašauktųjų auklėtojų — tėvų, mokyklos, Bažnyčios — kurie siekia planingai ir metodiškai auklėti augantį žmogų, kalbama dar ir apie įvairius vaiką auklėjančius faktorius bei veiksnius, kurie jį veikia ir daro jam įtaką, kurios dažniausiai yra jau nebe auklėtojų kontrolėje ir kurių auklėtojai jau negali planingai paveikti.

senobines maldas, pamačiau, kad jos man grįžta į atmintį, ir pastebėjau, kad man nebereikia maldaknygės joms kalbėti. Ta miela senutė jau daugiau nebeprašė skausmą malšinančių vaistų. Parašiau "receptą", kad gailėstingosios seserys paskaitytų jai Šv. Raštą ir drauge su ja sukalbėtų ryto bei vakaro maldas. Kai ją paklausiau, kodėl neprašanti skausmą malšinančių vaistų, ji atsakė, norinti turėti aiškią sąmonę, kai tos geros krikščionės moterys meldžiasi su ja. Šiuo atveju

malda buvo geriausi vaistai tai mirti pasmerktai moteriai, kai visi mūsų mediciniškai sugebėjimai jau buvo be naudos. Ir dabar aš klausiu, kas yra malda. Malda tai nėra tik žodžių kalbėjimas. Verčiau tai bus žmogaus dvasinis bendravimas su Sutvėrėju. Tai silpnas balsas žmogaus viduje, kuris jį iškelia aukščiau už gyvulius ir padaro stiprų, pasiruošusį padėti. Tai troškimo pareiškimas žmonių širdyse sukurti brolybę, visus laikant Dievo vaikais".

Vienas svarbiausių tokių daugiau ar mažiau pripuolamų auklėjimo veiksmų yra vaiko draugai. Kai kas vaiko draugus bei jų grupes laiko po šeimos svarbiausiais vaiko auklėtojais. Taigi, yra nuomonių, kad draugai draugams daro stipresnių įtakų negu mokykla. Iš to suprantame, kad vaiko draugų pasirinkimas labai domina ir tėvus ir mokytojus.

2. Ką vadiname draugais?

Draugai yra tie žmonės, su kuriais buvome, esame arba, svarbiausia, norime būti drauge. Draugu laikymo pagrindas yra bendravimas. Su kuriais buvome ir mokslus eidami bendravome, tuos vadiname mokslo draugais. Su kuriais mus jungia profesija ar darbas, laikome profesijos ar darbo draugais. Tačiau mokslas, darbas, profesija gali mūsų į artimesnį bendravimą ir nesusvesti, ir mūsų bendravimas gali pasibaigti bendrų reikalų plotmėje, mūsų artimumo nepadidindamas.

Tikrais draugais žmonės pasidaro tik tada, kai jie tarp savęs ir kurio nors kito asmens pajunta vidinį bendrumą, kito asmens palankumą, kurį taip pat palankiai ir nuoširdžiai priima, kito asmens vertingumą, kurį norėtų įvertinti ir prie kurio norėtų dėtis. Draugu galime laikyti asmenį, su kuriuo mus jungia palankus abipusis vertinimas ir noras bendrauti, nesiekiant sau naudos. O draugystę galime aptarti kaip egoistiškai nesuinteresuotą bendravimą, pagrįstą palankiu kito asmenybės vertinimu bei simpatija. Kur draugiškumas pagrįstas ne kito asmenybės vertinimu, o bendru interesu, jis dažniausiai būna trumpas ir pasibaigia, kai išnyksta bendras interesas ar nebematoma naudos.

Tikra draugystė gali būti tik tarp dviejų asmenų. Linkimas parodyti ki-

tam didžiausią artimumą ir atskleisti jam savo vidinį gyvenimą bei visiškas pasitikėjimas ir aukščiausias tarpusavyje įvertinimas yra galimas pasiekti tik tarp dviejų asmenybių.

Nuo dviejų asmenų draugystės bei dvasinio susigyvenimo skiriasi grupinė draugystė, kur susiburia tam tikras asmenų skaičius, siekdami kurių nors tikslų. Tokioje grupėje vyrauja jau nebe susižavėjimas kito asmenybe bei jo artimumo ieškojimas, o tos grupės siekiami tikslai. Jei tie tikslai būna riboti, tai, juos realizavus, išsibaigia ir tos grupės draugavimas.

Draugavimo šaknys yra pačioje žmogaus prigimtyje. Nuo senų laikų yra žinoma, kad žmogus yra socialinė būtybė, t. y., kad jis iš prigimties yra linkęs į bendravimą su kitais žmonėmis, kad bendravimas yra jo žmogiškosios prigimties dalis. Žmogus pats vienas jaučiasi nesaugiai ir nesaugiai. Būdamas vienas, žmogus jaučiasi vienišas. Kūrėjo ištarti žodžiai "negera žmogui vienam būti" galioja visiems laikams ir visokio amžiaus žmonėms. Viena pačių sunkiausių bausmių yra izoliavimas žmogaus nuo kitų ilgam laikui.

3. Vaiko brendimas draugavimo atžvilgiu

Kai kalbame apie suinteresuotą ar nesuinteresuotą arba idealią draugystę ir nagrinėjame draugavimo būdus bei jų pagrindus, suprantame, kad tų visų reikalavimų dar negalime taikyti vaikui. Nors vaikas ir turi iš prigimties linkimą bendrauti, tačiau į draugavimo formas jis turi labai pamažu įaugti, pamažu artimam bendravimui pribręsti. Kaip visose srityse vaiko sugebėjimai vystosi palaipsniui ir tam tikromis stadijomis, taip ir bendravimo arba socialiniu atžvilgiu jo sugebėjimai vystosi palaipsniui. O lygin-

dami vaiko socialinį brendimą su kitomis jo brendimo sritimis, psichologai sutaria, kad vaiko socialinis brendimas bei jo įaugimas į bendravimą vystosi, palyginti, vėlai ir ilgai.

Prieš pradėdamai nagrinėti vaiko draugų pasirinkimo būdus ir su jais bendravimo formas, neturėtume žiūrėti į vaiko draugystę kaip į pastovų ir vienodą reiškinį. Pati vaikystė nėra pastovi, bet vyksta nuolatinis augimas ir keitimasis nuo naujagimio iki tų dienų, kada augantį žmogų pradėdame laikyti jau nebe vaiku, o paaugliu ir pagaliau jaunuoliu. Todėl, kalbant apie vaiko draugus ir jo draugystes, galime tik apytikriai ir apibendrintai aptarti, kaip jo draugavimas vyksta tam tikrais laikotarpiais, kaip tas draugavimas atsiliepia jo bendram dvasiniam išsivystymui ir kokią jam gali daryti įtaką. Nuo paprasčiausių kūdikio pirmųjų ryšių su motina iki subtilaus jaunuolio draugavimo ir meilės ryšių yra ilgas kelias, ilga draugavimo evoliucija, kurią turi pereiti kiekvienas sveikas augantis žmogus.

Jei draugą aptarėme kaip žmogų, su kuriuo norime drauge būti, tai pirmaisiais kūdikio draugais nėra jam lygiaamžiai kūdikiai. Kūdikio bendravimo su žmonėmis pradžia yra laikomas tas momentas, kada jis pirmą kartą pajunta motinos meilę dvelkiantį šypsnį ir pats pusiau refleksiskai reaguoja pirmuoju nusišypsojimu. Kai tas bendravimas darosi sąmoningesnis, jis išsiplečia ir į kitus artimuosius, kurie jį aptarnauja ar tenkina jo reikalus. Apie 3 mėn. jis jau pradeda pasiilgti suaugusiųjų bendravimo ir pradeda rodyti nepasitenkinimą, kai jis paliekamas vienas. Tačiau greta suaugusiųjų ar vyresnių vaikų, kurie jį užima, iki pirmojo pusmečio pabaigos

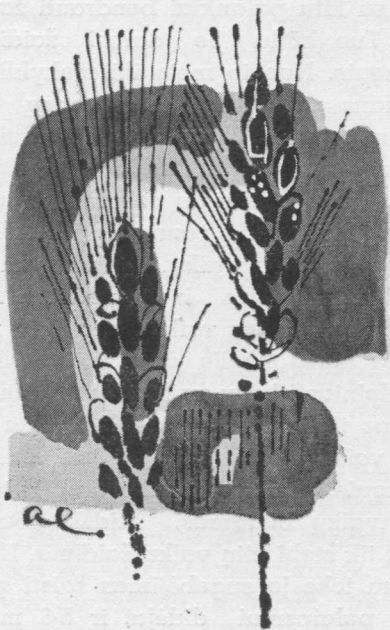
jis dar nėra priaugęs bendrauti su kitu jam lygaus amžiaus vaiku ir su tokiu jis dar nemoka užmegzti bendravimo kontakto. Iki pusės metų kūdikis tik atsitiktinai teatkreipia dėmesį į kitus kūdikius, kurie dar nepajėgia jo aktyviai sudominti ar jį kuo nors užimti. Vėliau jo domėjimasis kitais artiesančiais kūdikiais didėja, tačiau į žaidimą jis dar su jais nesileidžia. Apskritai, iki 9 mėn. jis dar mažai te-reaguoja į kito kūdikio buvimą. Iki 14 mėnesių amžiaus vaikas daugiau domisi jam prieinamais daiktais bei žaislais, negu kad bendrauja su bendraamžiais. Ir kitų vaikų atžvilgiu jis šiuo metu laikosi nepalankiai. Nors vėliau jo laikymasis kitų to amžiaus vaikų atžvilgiu darosi vis labiau palankus, tačiau iki dvejų metų jis su kitu lygiaamžiu dar nemoka drauge žaisti. Ir kadangi vaikų draugavimo pagrindas yra jų bendro žaidimo interesas, tai, jam nepajėgiant dar drauge žaisti, nesimezga nė draugavimas. Tik kiek po dvejų metų vaikai pradeda kits su kitu palankiai bendrauti žaidime. Tuo būdu jie darosi žaidimų draugais. Nuo to meto iki mokyklinio amžiaus pradžios į draugavimą vaikus suveda tik žaidimas arba žaidimo draugų ieškojimas. Tačiau tas žaidimas, kuris suveda du vaikus į draugavimą, retai kada tesuveda į žaidimų grupę daugiau vaikų. Iki mokyklinio amžiaus pradžios ir pirmaisiais mokykliniais metais vaikas dar nėra priaugęs žaisti kelių draugų grupėje. Patalpintas į kelių vaikų grupę, 3 metų vaikas tik mažą laiko dalį žaidžia su kitu vaiku ir dar mažiau su dviem draugais, o didžiąją laiko dalį, ir tarp kitų vaikų būdamas, žaidžia vienas arba tik stebi kitų vaikų žaidimą. Nors vėliau toks jo sugebėjimas žaisti grupėje palaipsniui didėja, ir 5-6 metų

vaikas kartais žaidžia jau ir 5-6 draugų grupėje, tačiau apskritai priešmokykliniais metais vaikai žaidžia daugiausia 2—3 draugų grupėmis. Tai rodo, kad iki mokyklinio amžiaus pradžios vaikui daug draugų dar nereikalinga. Jis gali būti visiškai patenkintas, turėdamas vieną ar du žaidimo draugą. Vadinasi, 6 metų vaiko sugebėjimas dalyvauti draugų grupėje dar labai ribotas. Daug draugų jam dar nereikia. Linkimas žaisti didesnėmis grupėmis ateina apie devintuosius metus.

Kalbamojo laikotarpio draugų pasirinkimas yra dažniausiai pripuolamas. Priešmokyklinio amžiaus ir žemesnių pradžios mokyklos skyrių vaikų draugais pasidaro to pat amžiaus vaikai, kurie gyvena toje pat vietoje ir gali dažnai susitikti. Kaimynystė yra svarbiausias susidraugavimo faktorius bet kuriame amžiuje. Vėliau daugiau subrendę vaikai rodo daugiau linkimo susidraugauti su vienodai protiniu atžvilgiu subrendusiais vaikais, kitaip

tariant, artimesni jaučiasi vienodo protinio subrendimo individai. Pranašesni vaikai draugauja su tokio pat amžiaus ar vyresniais vaikais, o mažiau psichiškai išsivystę, jei neturi savo aplinkoje sau lygių, žaidžia su jaunesniais. Labiausiai vaiką sudomina bei patraukia kito vaiko fizinis veiklumas, pvz. fizinis pajėgumas, vikrumas ir kiti panašūs fiziniai sugebėjimai. O protingumas, vertingi asmenybės bruožai ir kitos psichinės ar dvasinės savybės, vaikystėje pasirenkant draugus, didelės reikšmės neturi, nes ne pagal tai jis vertina savo draugus. Ir pats to amžiaus vaikų draugiškumas yra paviršutiniškas, nejungiamas gilesnių emocinių ryšių. Net ir tie, kurie vadinasi geriausiais draugais, gali greit susipykti ir lengvai išsiskirti. O jei šeimai tenka išsikelti kitur gyventi, vaikas naujoje vietoje greit pamiršta savo buvusius draugus ir greit jų nė nebepprisimena. Žinoma, pasitaiko ir išimčių. Pasitaiko net ir 3—4 metų vaikuose stipraus draugiško prisirišimo, kuris gali tęstis keletą mėnesių ir keletą metų.

Ir mokyklinio amžiaus vaikų draugų pasirinkimas vyksta pagal tuos pačius dėsnius. Daugiausia susidraugauja todėl, kad gyvena netoli, kad dažnai susitinka, kad lanko tą pačią mokyklą ar tą pačią klasę. Dažniausi to ar kito draugo pasirinkimo motyvai yra sugebėjimas sporte, mandagumas, tvarkingumas, populiarumas, pranašumas žaidimuose, interesų bendrumas, vienodas subrendimas ir tėvų vienoda socialinė ar ekonominė padėtis. Tik vaikų amžiui didėjant, ir pats jų draugavimas darosi vis labiau pastovus, intymesnis, stipresnis ir mažiau vaikiškas. Palaipsniui mažėja draugystė, pagrįsta interesais, o didėja bei stiprėja vidiniai ryšiai.



4. Grupinis draugavimas

Kaip jau matėme, jaunesni vaikai yra dar nepajėgūs iš karto veikti bendrai su keliais draugais, todėl ir jų draugystės ratas apsiriboja vienu ar dviem draugais, nes jam lengviau veikti bei žaisti tik su vienu ar dviem draugais. Iš to dar nereikėtų daryti išvados, kad jo iš viso neinteresuotų didesnės bežaidžiančių vaikų grupės. Jis jomis domisi, kartais jas stebi ir norėtų būti drauge, bet jis neturi drąsos į jas įeiti, nesijaučia pajėgus vyresniems prilygti, juos visus kuo sudominti ar bent kuri laiką užimti jų susidomėjimą, kad būtų jų pageidaujamas. Normaliai vaikas jau nuo trečiųjų metų jaučiasi nesmagiai, jei būna vyresnių draugų iš grupės žaidimų išskirtas, ir jaučiasi nuskriaustas, kai būna kitų į grupę nepriimtas. Negalėdamas vyresniesiems vaikams, bežaidžiantiems grupėmis, prilygti, jis pasitenkina, užmegzdamas bei palaikydamas kontaktą su vienu tokio pat amžiaus draugu, kuris yra jam prieinamas ir su kuriuo jungia tokios pat nuotaikos.

Į grupinį bendravimą vaikai patenka daugiausia per grupinius žaidimus. Tokiems žaidimams, kaip slapstymasis ir ieškojimas, reikalinga daugiau dalyvių, tad į juos įtraukiami ir jaunesni čia pat esą vaikai, kurie tai sugeba. Taip kartą į grupę patekę, vaikai bando ir toliau joje dalyvauti ir įrodyti savo sugebėjimus, fizinį pajėgumą ir ypač nepasirodyti ištižę. Tokiam grupiniam draugavimui laikas ateina apie 9 metus ir palaipsniui išsivysto jų veržimasis į grupines draugystes. Esant tokiam dideliam norui veikti grupėmis, 11, 12 ar 13 metų vaikai spontaniškai susiburia į to amžiaus vaikų žaidimų grupes arba ban-

das arba, kaip čia vadina, genges. Dėl to vėlyvoji vaikystė yra laikoma augančio žmogaus bendruomeninio brendimo stadija, kurioje jis išvysto ir išbando savo sugebėjimus veikti drauge su daugeliu draugų ir jų tarpe užimti vietą, kuri atitinka jo pajėgumą. Individualų bendravimą bei žaidimą nustelbia grupinio bendravimo interesus. Tuo būdu iš taip bendruomeniškai nusiteikusių vaikų susidaro tampriais solidarumo ryšiais susijusios didesnės ar mažesnės grupės, kurios apjungia tos vietos 10–13 metų vaikus, daugiausia berniukus. Mergaitės mažiau teparodo veržlumo į grupinio gyvenimo nuotykius; bet ir jos dažnai sudaro savo grupes, ratelius ar klubus, kurie yra mažiau aktyvūs negu berniukų gaujos, mažiau tepasi-reiškia nuotykiškai ir mažiau pastovūs. Dalis mergaičių dalyvauja berniukų grupėse ir veikia drauge jų žaidimuose ir nuotykiuose.

Į tokias vaikų gaujas vaikus paskatina ne tik jų to amžiaus bendruomeninis likimas, bet ir namų gyvenimo sąlygos. Kur namuose vaikai nejaučia šeimos jungiančios nuotaikos, ten jie ieško atramos draugų gaujose, kur jie randa draugų solidarumą, jiems įdomių vadovavimą ir įdomių nuotykių pergyvenimą. Ir kur didesnis miestuose susikimšimas, ten labiau įsigali gaujos. Tokiai gaujai priklausydamas, berniukas jaučia lyg šeimos bendruomenės pakaitalą, jaučiasi tarsi mažiau priklausomas nuo namų. Jis jaučia grupės solidarumą ir saugumą, kurių pasigenda, silpnėjant jo ryšiams su šeima. Todėl jis labai vertina savo grupę ir nenori jos atsisžadėti, jei kada kas bando jį iš tokios grupės atitraukti.

Vaikui gaujos gyvenimas yra įdomus dar ir tuo, kad joje jie veikia pa-

tys, be suaugusiųjų planavimo ir valdymo. Pagrindinė dorybė gaujos gyvenime yra ištikimybė gaujai ir solidarumas jos nariams. Ištikimumas gaujai nustelbia ištikimumą teisingumui, šeimai ir mokyklai. Tuo metu vaikas savo grupės arba gaujos laimėjimus laiko svarbesniais už savo asmeninius laimėjimus. Jei anksčiau, žaisdamas grupėje, siekė asmeniškai pasižymėti ir prasikišti, tai, įsijungęs į grupės solidarumą, jis svarbiausiu siekimu jau laiko grupės (klasės, komandos) laimėjimą.

“Gaujos” pavadinimas lyg ir rodytų jos neigiamą charakterį. Psichologiškai tokių gaujų atsiradimas vėlyvoje vaikystėje aiškinamas tuo metu labai sustipėjusiu biologiniu bandiniu polinkiu. Kurių nors aukštesnių idealų to amžiaus vaikų grupės neturi. Jų veikimas gali pakrypti į teigiamą ar neigiamą pusę. Jei ji buriasi kaip kurio nors sporto grupė ir nenukrypsta į kurias nors neigiamos prasmės išdaigas, ji turi teigiamos auklėjamos įtakos. Tačiau spontaniškai ir pripuolamai susibūrusi grupė yra tam tikra prasme minia, lengvai pasiduodanti minios nuotakoms ir inspiracijai. Tokios grupės yra linkusios į varžybas su kitomis grupėmis, ir tokios jų varžybos dažnai išvirsta į kariavimą bei peštynes. Miestuose tokios vaikų bei paauglių grupės išsiplečia ir išvirsta tikromis išdykėlių gaujomis, pasižyminčiomis labai nepageidaujama veikla. Ir kur tokios grupės nukrypsta į antisociališką veiklą, jos su savimi traukia ir visus savo narius. Tada ir nieko dėtas vaikas jau negali iš grupės darbų išsiskirti, kad nebūtų pažemintas, paniekinamas ir persekiojamas.

Kalbamas to amžiaus vaikų linkimas į kolektyvų bendravimą ir kolektyvų veikimą yra labai vykusiai pa-

naudotas skautų ir skaučių bei kitų jaunimo organizacijų, kur jų bandinis polinkis palenkiamas organizuotam auklėjimuisi.

Didelę įtaką daro ir vaikų gaujoms toną duoda jų vadai, t. y. tie gaujos nariai, kurie prasimuša į jų vadovavimą. Kai tik susidaro vaikų žaidimų grupė, visada kuris nors grupės dalyvių pasirodo pranašesnis ir žaidime vyrauja prieš kitus. Net ir dviejų priešmokyklinio amžiaus vaikų draugystėje jie abu nėra visada lygūs žaidimo partneriai. Vienas jų pasirodys tame žaidime pranašesnis, parodys daugiau iniciatyvos bei sugebėjimų ir vyraus prieš draugą. Susidarant didesnei grupei, visada atsiranda vaikas, kuris daugiau sugeba ir imasi vadovauti. Kadangi grupinio amžiaus vaikai labai domisi sportu, tai į vadus paprastai iškyla tie vaikai, kurie gerai pasirodo sporte, pasižymėdami iniciatyva, jėga, ištverme, gyvumu, sumanumu ir gera vaizduote. Grupę išlaikyti savo įtakoje jis turi mokėti sumaniai organizuoti grupės veikimą, atitikti jos narių nusiteikimus bei norus ir savo interesais nesiskirti nuo daugumos. Vadovaudami grupei, jie priverčia kitus nusilenkti jų valiai. Toks vadas turi mokėti palaikyti grupę, kad visi jos nariai drauge veiktų, jaustų privalomumą dalyvauti visuose jos veiksmuose, išlaikyti ją kaip vienetą, kur kiekvienas jos narys duotų įnašą pagal savo sugebėjimus.

Grupių arba gaujų veikimas, pasižymintis despotišku vadovavimu, nuotykiomis ir paslaptimis, yra būdingas vaikams iki 13–14 metų. Jos daro didelę įtaką vaikų asmenybės išsivystymui. Kur jos išvirsta išdykėlių gaujomis, ten jose veikia ir vyrauja jau vyresnio amžiaus paaugliai.

Moteris ir vyras yra tarsi du pasauliai, kurie vienas kitą papildo, pagražina, padeda nugalėti pilkųjų dienų vargus bei skausmus. Iš jų bendravimo pražysta meilė, kuri per skausmus neša pasauliui naują gyvybę. Skirtingos lyčių prigimtys turi savo paskirtį ir uždavinius. Tikro moteriškumo ir vyriškumo iš sielos gelmių iškėlimas ir ugdymas yra pagrindinis uždavinys.

Šiais pokariniaisiais laikais gyvenimo sąlygos moterį privertė išeiti iš šeimos narvelio ir kovoti dėl duonos kąsnio. Čia jau moters prigimtis yra griauinama, nes ji gimusi globoti, mylėti, pasiukoti, bet ne realiai kovai, kuri žudo moters tyriausiąjį jausmą — motiniškumą. Visi siekimai, visa prigimtis prie motiniškumo veržiasi. Todėl ir sakoma: "Moteris — motina yra atbaigtas kūrinys". Tačiau šių dienų tikrovė mums rodo daug šeimų, paverstų kuo kitu.

Vyras — jėgos simbolis. Jo prigimtis veržiasi į kovą dėl būvio. Jis yra šeimos galva, teisėjas, maitintojas. Žmona — globėja, auklėtoja savo tyru pasiaukojimu bei meile duoda šeimai šilumą, teikia orumą ir jautumą. Vyras valdo protu, moteris — jausmais, širdimi. Vyras gyvenimą analizuoja, skirsto, ieško logiškų protavimų priežasčių; moteris nujaučia savo intuityja.

Vyras uždavinius sprendžia, dažniausiai sąvokomis juos aprėpdamas, moteris juos sutinka ir permaino daugiau intuityja, nujautimu, vaizdais.

Vyras dažniausiai domisi politika, matematika, gamta, kriminalistika. Moteris — muzika, istorija, kalbomis, tapyba.

Vyrą pati prigimtis verčia rengtis gyvenimo kovai, kurią laimi drąsūs, savimi pasitikį, valingi ir pasiryžę. Ištižėlius likimas dažnai persekioja. Tikras vyras yra jėgos ir sveikatos iškūnijimas. Čia darbas ir sportas duoda geriausių vaisių. Tačiau necivilizuota jėga dažniausiai būna despotiška, žiauri. Todėl fizinę jėgą reikia palenkti sielai, nes jėgos ir dvasios harmonija kuria idealą. Čia kaip tik pagelbsiti protas.

Didelės reikšmės ir įtakos šeimoje turi vyro ir žmonos vienoda pasaulėžiūra, kuri neleidžia jiems blaškytis, mėtytis, klajoti, ginčytis, o tik veda tiesiu keliu į šeimos laimę. Religija ir pasaulėžiūra juos sukrystalizuoja, galutinai pagrindžia.

Tačiau nevalingi tėvai vargiai gali pasiekti savarankiškumo gyvenime, sutiktos kliūtys sunkiai jiems nugali. Nors protas pateikia siektinus uždavinius, bet pasyvi valia jų tinkamai neišsprendžia. Juk visi gerai žinome, kad šiandien valia paremta jėga valdos pasaulį. Tik ryžtingos valios žmonės veda pasaulį į progresą, jam vadovauja ir pasiekia laimėjimų.

Taigi, vyras be valios yra tarsi šešėlis, kuris seka visus, vergas, ištižėlis. Jis kartais kitiems būna našta, šeimai — neautoritetas.

Dabar moters, kaipo motinos, vaidmuo nėra sumažėjęs, bet priešingai — yra tapęs daug svarbesniu faktoriumi. Motina tebelieka savo pareigose, kaip ir buvusi, tik jos uždaviniai kaskart plečiasi, jos veikimo sritis darosi ryškesnė. Ji, išeidama į visuomeninę veiklą, pasireiškia dviejose srityse: švietimo skleidimu ir religinių bei tautinių idealų ugdymu.

Vyro tikras vyriškumas turi reikštis valingume ir be sustojimo grūdintis ir stiprėti lietuvių tautos kultūriname gyvenime.

Šeima yra tautos pagrindas. Jei šeima sveika, moraliai tvirta, dora, tautiškai atspari, tai ir ta tauta yra pajėgi.

Tėvų užduotis — išmokyti savo vaikus ne tik lietuviškai kalbėti, bet ir išsąmoninti juos lietuviškai galvoti. Tie pagrindiniai tautiniai bruožai: lietuvių kalba, papročiai, dainos tik tėvų dėka tegali išlikti jaunoje kartoje.

Tvirta šeima sudaro tautos tvirtą pagrindą. Tik tvirtoje lietuviškoje šeimoje gali klestėti tėvų bei vaikų gerovė ir glaudi asmenų bendrybė. Šeimos neišardomybės stiprinimas ideališka nuotaika yra vienas iš pirmųjų šeimos uždavinių.

Be to, svarbu sudaryti šeimoje kūrybinę darbo nuotaiką. Man rodos, tai yra pagrindinė sąlyga, be kurios neišmanoma dvasiškai augti, ekonomiškai stiprėti ir naudotis kultūrinio gyvenimo teigiamomis vertybėmis. Tačiau pažangą lietuvių šeimai reikalinga ne vien kokybinė, bet ir kiekybinė.

Tėvai savo vaikus turi auklėti taip, kad jie daugiau gerbtų ir mylėtų tėvus. Šeimos stiprinimas turi pažadinti dėmesį visų, kurių tik širdžiai yra artima šeimos buitis. Taip pat reikia kovoti su neigiamais veiksmais, šeimą slopinančiais, o drauge ir teikti jai reikalingą paramą bei pagalbą. Pagaliau reikia sukurti vieningą viešą nuomonę. Svarbiausias mūsų dėmesys turi būti prieauginui, nes iš jo kyla būsimos šeimos. Šeimos auklėjimo centre yra ir turi būti motina. Rašytoja Ožėskienė taip sako: "Motina yra aukščiausia vaidilutė šeimoje, iš jos krūtinės plaukia į vaiko krūtinę pirmutinis gerų arba blogų gemalų šaltinis, iš jos

minties į kūdikio galvą pereina pirmutinis šviesos ir žinijos spindulys, iš jos širdies į savęs dar nepažįstančią širdį trykšta saldybės ir būsimos šaunumo versmė. Motinos žodžiai skamba vaiko ir žmogaus sielos gelmėje per kiaurą, nors ilgiausią ir audringiausią gyvenimą, jos balsas — tai niekad neužmirštama harmonija."

Šeimai stiprinti reikia griebtis visokių auklėjimo priemonių, kad ji išliktų savita, lietuviška. Lietuvių šeimų vaikai turi būti tautinio gyvenimo tvirtovės, ties kurių sienomis sudužtų visi neigiamumai, t. y. visos neigiamos vaikų dvasiai svetimos įtakos. Tėvai gi turi būti teisingumo, meilės ir kitokių tauriųjų dorybių įkvėpėjai bei puoselėtojai.

Naujos knygos

J. Daumantas. PARTIZANAI. Antras papildytas leidimas. Išleido Į Laisvę Fondas Lietuviškai Kultūrai Ugdyti. Iliustracijos ir aplankas dail. P. Lapės. 510 psl., kieti viršeliai, kaina \$4.50. Savo įdomumu ir intriga knyga prilygsta romanui, tik tas skirtumas, kad čia ne fantazija, o gryniausia tikrovė.

LIETUVOS VAIZDELIAI. Vietoj autoriaus pavardės yra tik kažkoki du sutrumpinti žodžiai Zem. Ant. Tai atrodo gana nerimtai. Išleido Knygos Mėgėjai. 100 psl., kaina \$1.00.

TAUTOS PRAEITIS. Istorijos ir gretimųjų sričių neperiodinis žurnalas. Tomas I, knyga 4. Kaina \$3.00. Čia sutelkta daug įdomios istorinės medžiagos, brangios kiekvienam lietuviui.

LĖK, SAKALĖLI. Lietuvių dainorėlis. Redagavo J. Kreivėnas. Išleista I JAV ir Kanados Lietuvių Dainų Šventės komiteto lėšomis.



JUOZAS VAIŠNYS, S. J.

KADA KRIKŠTYTI VAIKĄ?

Gerbiamasis Redaktoriau,

Esu katalikė ir lietuvė. Man atrodo, kad turėtų būti įmanoma suderinti mūsų lietuviškus papročius su Katalikų Bažnyčios nuostatais, bet gyvenime to nematyti. Mums, patekusiems į svetimus kraštus, dažnai dilgina nervus įvairūs svetimi papročiai, bet kas blogiausia, kad net katalikų dvasiškija mūsų nenori suprasti ir visiškai ignoroja mūsų lietuviškus papročius bei tradicijas. Stai, pavyzdžiui, paimkime kad ir vaikų krikštą. Lietuvoje buvo paprotys vaiką krikštyti tik po kelių mėnesių ar po pusės metų, o kartais dar vėliau. Bet pamėgink taip padaryti čia! Tave kunigas išbars, iškolios, lyg būtum papildęs kokį didžiausią kriminalą. Norėčiau žinoti, dėl ko taip elgiamasi. Ar yra koki nors Bažnyčios nuostatai bei pageidavimai vaikų krikšto atžvilgiu?

Taip pat norėčiau paklausti, kuriam tikslui yra reikalingi krikšto tėvai.. Ar gali krikšto tėvais būti ir nekatalikai?

Dėl ko kunigai vengia būti krikšto tėvais? Dėl ko kai kuriose parapijose kunigai parodo didelį nepasitenkinimą, jeigu paprašai, kad kūdikiui pakrikštyti leistų kokį nors kitą gerai pažįstamą ir šeimai artimą kunigą? Ar būtinai reikia krikštyti parapijos bažnyčioje?

Taip pat man yra labai nesuprantama, dėl ko Bažnyčia nori, kad moteris, pagimdžiusi kūdikį, eitų į bažnyčią, kaip sakoma, įsivesdinti? Ar be to įsivesdinimo ji negali priimti jokių sakramentų? Ar kūdikio gimdymas yra koks nors nusikaltimas?

Gal šie klausimai jums atrodys juokingi, bet mane jie labai vargina, todėl būčiau labai dėkinga, jeigu savo žurnale į juos atsakytumėte.

„L. L.“ skaitytoja

Mieloji „L. L.“ Skaitytoja,

Krikštas yra pats reikalingiausias sakramentas, nes jis suteikia pašvenčiamąjį Dievo malonę, be kurios negalima patekti į dangų. Tad negali būti jokios abejonės, kad yra tam tikros Bažnyčios nustatytos taisyklės, tvarkančios šio sakramento teikimą bei priėmimą. Tos taisyklės yra surašytos Bažnyčios teisių knygose, vadinamose „Codex Iuris Canonici“. Yra net 43 kanonai (737 - 779), kuriuose surašytos įvairios šio sakramento teikimo bei priėmimo taisyklės. Tuose kanonuose yra kalbama ir apie Tamstos iškeltus klausimus.

Kadangi krikštas išganymui yra būtinai reikalingas ir, jo nepriėmus, negalima priimti jokio kito sakramento, tai Bažnyčia jo priėmimą yra taip palengvinusi, kad, reikalui esant, jį gali teikti ne tik paprastas žmogus, nekunigas, bet net ir nekatalikas ar nekreščionis, jeigu tik jis žino, kaip reikia krikštyti ir turi reikiamą intenciją. Ta-

čiau dėl tos pat priežasties Bažnyčia nori, kad šis sakramentas būtų teikiamas kaip galima greičiau, vaikui gimus, kad jis, kokiai nelaimei atsitikus, nemirtų be krikšto. 770-tas kanonas taip sako: "Kūdikiai kaip galima greičiau turi būti krikštijami; klebonai ir pamokslininkai turi dažnai tikintiesiems šią svarbią pareigą priminti". Jau ir mūsų, lietuvių, visuomenėje yra žinomas ne vienas įvykis, kai, tėvams vis atidėliojant krikštą, kūdikis staiga be krikšto mirė, ir tėvai dėl to visą gyvenimą jaučia sąžinės graužimą.

Negali būti kalbos apie koki nors paprotį, kuris prieštarautų Bažnyčios nuostatams. Tačiau yra labai klaidinga sakyti, kad Lietuvoje buvo paprotys kelis mėnesius atidėti vaiko krikštą. Toks paprotys buvo bepradėdąs išigalėti tik miesčionijoje paskutiniuoju metu, o pirmiau visoje Lietuvoje buvo paprotys vaiką nešti į bažnyčią krikštyti pirmąjį sekmadienį po gimimo.

Koki yra paprastai krikšto atidėjimo pasiteisinimai? Nekalbant jau apie gryną apsileidimą ir krikšto reikšmės nesupratimą, dažniausiai girdimos dvi priežastys: pirmoji — pylimas šalto vandens labai mažam vaikui ant galvos gali pakenkti jo sveikatai; antroji — norima geriau pasiruošti krikštynomis — baliui, o kartais reikia laukti iš kur nors parvykstančių numatytų krikšto tėvų ar kitų artimųjų. Tačiau nei viena, nei kita priežastis nėra pakankama atidėti krikštui. Normalioje sąlygoje užpylimas trupučiuo vandens vaikui ant galvos nieko nepakenks, kaip jam, vos gimusiam, nepakenkia nė maudymas. O jeigu žiemą bažnyčioje labai šalta, tai krikšto vandenį, pasėmus į koki nors indelį, galima šiek tiek pašildyti. Antroje priežastyje minimus reikalus galima su-

tvarkyti labai lengvai. Nėra jokio reikalo ruošti iškilmingą puotą tą pačią dieną, kada vaikas krikštijamas. Tą puotą galima nukelti net kelias savaites ar kelis mėnesius. O jeigu numatyti krikšto tėvai negali atvykti, tai juos gali pavaduoti kiti, bet teisiškai skaitysis krikšto tėvais tie, kurie bus įrašyti į krikšto knygas parapijoje.

Krikšto tėvai yra tam reikalingi, kad, mirus vaiko tėvams ir nesant kitų globėjų, jie galėtų pasirūpinti vaiko auginimu ir auklėjimu. Žinoma, gal niekad neįvyks arba įvyks labai retais atvejais, kad vaikas liks be jokių globėjų. Tačiau, ir vaiko tėvams esant gyviems, krikšto tėvai turi šiek tiek rūpintis ypač dvasiniu vaiko auklėjimu. Dėl to yra reikalaujama, kad krikšto tėvai būtų praktikuoję katalikais. Kadangi dėl tam tikrų svarbių priežasčių kunigai nekuria savo šeimų, tai taip pat nepageidaujama, kad jie taptų kokio nors kūdikio krikšto tėvais. Tačiau tai nėra griežtas įsakymas. Vyskupui ar vienuolyno vyresniajam leidus, kunigas gali būti krikšto tėvu. Vis dėlto tiems, kurie nori, kad per krikštą jų vaikas dvasiškai susigiminiuotų su koku nors jų šeimai brangiu ir artimu kunigu, kai kurie vyskupai pataria, kad tą kunigą jie kviestų ne krikšto tėvu, bet vaiko krikštytoju, nes į dvasinę giminystę su vaiku įeina ne tik krikšto tėvai, bet ir tas asmuo, kuris krikštija (768 kanonas). Dėl šios priežasties, atrodo, klebonas negerai pasiūlytų, jeigu tėvams draustų kviestis kitą kunigą jų vaikui krikštyti. Kaip tėvai turi teisę parinkti vaiko dvasinei giminystei krikšto tėvus, taip jie turi teisę tai giminystei parinkti ir krikštytoją. Paprastai klebonai to ir nedraudžia, nes čia nėra jokios rimtos priežasties, juk kitas kunigas atlieka tik pareigą, o įprastinė

auka už tą pareigą paprastai duodama parapijai.

Vaikas krikštijamas savo parapijos bažnyčioje, ir į tam tikslui skirtas parapijos knygas įrašoma, kada vaikas gimė ir kas jį krikštijo; taip pat ten įrašomi pakrikštyto vaiko, jo tėvų ir krikšto tėvų vardai. Tai yra svarbus dokumentas — vaiko gimimo ir krikšto metrikai. Tik dėl labai svarbių priežasčių ir gavus bažnytinės vyresnybės leidimą, teikti iškilmingą (su visomis ceremonijomis) krikšto sakramentą galima ne parapijos bažnyčioje, bet namuose. Ir šiuo atveju minėti daviniai turi būti įrašyti į parapijos knygas. Savaime aišku, kad, esant mirties pavojui, galima krikštyti bet kurioje vietoje. Bet tai nėra iškilmingas krikštas. Vėliau, jeigu vaikas gyvena, reikia jį nešti į bažnyčią ir papildyti visas iškilmingojo krikšto apeigas.

Kūdikio gimdymas, be abejo, nėra joks nusikaltimas, bet labai kilnus veiksmas. Tas Tamstos minimas įvesdinimas nėra būtinais reikalingas, bet labai patartinas. Tai yra motinos palaiminimas ir paprašymas jai bei jos kūdikiui reikalingų Dievo malonių. Ta ceremonija yra labai paprasta: bažnyčioje klūpinčią motiną kunigas pašlaksto švęstu vandeniu ir atkalba trumpą, bet labai gražią ir prasmingą maldele, prašydamas motinai ir kūdikiui Dievo palaimos.

■

Tėvynė iš visų pusių mus formuoja giliu ir neišdildomu būdu. Ji yra Dievo bendradarbis sukurti mūsų asmeniui. Todėl tėvynės meilė ne tik pasiteisina prieš protą, bet ir iškyla mums privaloma dorybe, savu būdu atsistojančia šalia Dievo meilės ir sūniško pietizmo.

M. de Munnynck



ALÈ RŪTA

IN SEARCH OF THE CASTAWAYS

Walt Disney filmai visada yra švari ir įdomi pramoga vaikams bei suaugusiems. Gyvulių pasaulis, nuotykingos kelionės, gamta, žmonių nedidelės problemos ekrane būna perduodama gerai techniškai paruoštu vaizdu ir garsu. Jeigu ir nėra gilesnės ar pamokančios minties, tai estetiškai Walt Disney filmų pusė yra tuo auklėjančiu ir grožio jausmą ugdančiu faktorium.

Tik gera galima pasakyti ir apie šį pastarąjį Walt Disney filmą "In Search of the Castaways". Tai Jules Verne parašytų fantastiškų nuotykių filmas. Lietuviškame vertime ši knyga, berods, vadinasi "Kapitono Grant'o vaikai". Vaikiška, bet intriguojanti jūroj dingusio kapitono ir jo pėdsakų susekimo istorija. Didelė vaikų meilė tėvui. Gerų ir blogų žmonių kova, laimint geriesiems. Puikūs kelionių vaizdai. Nepaprastos kliūtys, laimei, vis nugalimos. Laiminga pabaiga: gėrio ir meilės triumfas. Spalvingi Pietų Amerikos, Australijos ir vandenyno vaizdai. Gera muzika ir optimistinės dainos.

Vaidyba visų nebloga, bet išskirtinai reikia paminėti jauną artistę Hayley

Mills, kuri savo talentingumu jau pritraukė tarptautinį dėmesį, ir Maurice Chevalier, seną prancūzą, kuris šiame filme labai patrauklus.

ELECTRA

Graikų rašytojas Euripidas apie 413 m. prieš Kristų buvo parašęs tragediją apie Agamemnono vaikus Elektrą ir Orestą. Tragedijoje vaizduojamos gilios žmogiškos skriaudos ir kerštas už jas. Tie jausmai ir tos žmonių ydos tebėra aktuolu ir dabar. Euripido parašytas vaidinimas tinka ir modernių laikų ekranui. Graikų filmų direktorius Michael Cacoyannis, pagal Euripido tragediją, sukūrė idomą filmą, pavadintą vyriausios veikėjos Elektros vardu.

Elektra buvo Agamemnono duktė. Agamemnonas, žymus Trojos karo vadas, žmonos su meilužiu buvo nužudytas. Jo sūnus Orestas pabėgo į kitą šalį, o Elektra neapykantoje ir paslėptuose keršto troškimo jausmuose užaugo pily. Jos patėvis ir motina, bijodami, kad Elektra ar jos būsimoji kilmingieji vaikai nepaveržtų sosto, prievarta išleidžia ją už vyro, kaimiečio, ir ištremia į tolimą provinciją. Elektros keršto jausmai dar padidėja. Orestas, pagal anų laikų graikų papročius, irgi laiko savo pareiga atkeršyti savo tėvo užmušėjams, šiuo atveju — motinai ir jos meilužiui, dabartiniam patėviui. Kai slapta Orestas grįžta į tėviškę, susitinka su ištremta seseria, ir abu susitaria veikti kartu.

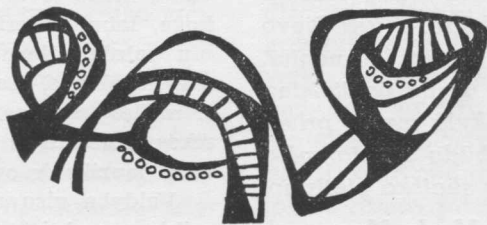
Keršto troškimas auga. Kerštas įvykdomas. Ar Elektra ir Orestas laimingi?

Ne! Motinos bei patėvio krauju pražudoma jų ramybė ir laimė. Jie — sugriauti žmonės, klajūnai, be vietos tėviškėje, be ramybės žemėje. Žmonės yra jais pasibaisėję; jie patys, atrodo, pasibaisėję savi. Tokiu liūdnu vaizdu baigiasi daugiaprasmišmė Euripido tragedija.

Elektros rolę vaidina graikė Irene Pappas, rimta artistė, subtiliai perduodanti žmogaus skausmą. Filmo pastatymas kiek nuobodokas, ar gal tik neįprastas amerikiniam žiūrovui. Kaimiečių moterų scenos kiek ištętos. Šiaip filmas idomus nepaprasta technika ir keršto problemos giliu užgriebimu.

FREUD

Universal - International filmų gaminotojai, John Huston vadovaujant, neseniai baigė filmą "Freud", kurį netrukus pradės plačiai rodyti. Tai nėra Sigmund Freud, austrų psichiatro ir psichologo, biografija, o tik penkerių jo gyvenimo metų vaizdas. Filme rodomas laikotarpis maždaug nuo 1885-tų iki 1890-tų metų, kai šis mokslininkas atliko daugelį tyrimų su ligoniais ir išvedė lyg ir savo teoriją bei atradimų sintezę. Filme užgriebiama kiek ir asmeninis mokslininko gyvenimas, jo santykiai su tėvais, su žmona bei tų santykių pasekmės jo psichikoje, bet plačiau pavaizduojami kai kurie Freudo pacientai, jų psichinio nenormalumo priežastys ir jų išgydymas hipnoze, ar šiaip lemtingųjų paciento atminimų, pakenkusių jo psichei, panaikinimu. Filmą labai idomus, žinoma, tik suaugusiems.





Amerikiečių spaudos atsiliepimai apie V. Kojelienę

Po pasisekusių Valentinos Kojelienės koncertų Niu-jorko Town Hall salėje, žymiausių Amerikos laikraščių ir žurnalų muzikos kritikai labai palankiai atsiliepė apie jos dainavimą. Pacituosime tik keletą.

“Solistė Kojelienė, akompanuojant žymiam pianistui Paul Ulanowsky paliko puikų ispūdį. Ji gražiai laikėsi scenoje, nevartodama bereikalingų judesių... Ji pasiekė nepaprasto tobulumo, atlikdama Chausson “Le temps des lilas” (“Musical America”, 1960).

“Kojelienė, jauna lietuvaitė — sopranas... turi žavų balsą. Jis yra labai specialios kokybės ir nepaprastai sultingas lyrinei koloratūrai... jo skalė yra ypatingai plačios apimties. Kadangi Kojelienė visai nėra varžoma aukštesniems sopranams tipiško skalės apribojimo, tai ji gali išdainuoti žemus tonus tokiu pat lengvumu ir rezonansu kaip ir aukštuosius briliantinius” (W. Flanagan. “New York Herald Tribune”).

“Kojelienė padarė malonų ispūdį nuoširdžia laikysena scenoje ir sąžiningu išijautimu į programos muziką. Buvo aišku, kad rečitalis paruoštas rūpestingai ir kad ji pilnai pažįsta muziką. Jos balsas yra malonus, patrauklaus skambėjimo, pvz. prancūzų kūrinių grupėje buvo nepaprastai ekspresyvių momentų” (John Briggs. “New York Times”, 1960).

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” metinis parengimas įvyksta kovo mėn. 9 d. 7 val. vak. Jaunimo Centre.

Programa: 1. Konkurso premijų įteikimas, 2. Valentinos Kojelienės koncertas, 3. Vakarienė.

Bilietus prašome įsigyti iš anksto, nes koncerto salėje visos vietos yra numeruotos, o vakarienės salėje vietų skaičius yra ribotas. Koncerto bilietai kainą 3 ir 2 dol., o vakarienės — 2 dol.

Bilietus galima gauti “L. L.” administracijoje, Jaunimo Centre, “Marginiuose”, Karvelio krautuvėje ir pas kai kuriuos privačius platintojus.



LAIŠKAI LIETUVIAMS

2345 West 56th Street

Chicago 36, Illinois